

Kina som medlem i WTO

– 18 månader efter anslutningen

Kommerskollegium
National Board of Trade

Kommerskollegium är Sveriges myndighet för utrikeshandel och handelspolitik. Vi arbetar för en öppen handel med klara spelregler, både inom och utanför EU. Kollegiet förser regeringen med analyser och annat underlag inför förhandlingar och diskussioner i EU och världshandelsorganisationen WTO. Vi fungerar också som ombudsman för företag som stöter på handelshinder i sina utlandsaffärer. Även privatpersoner kan göra en anmälan till Kommerskollegium om de kommer i kläm mellan olika regelsystem inom EU.

www.kommers.se

Förord

Som ett resultat av två decenniers ekonomiska reformer och femton års förhandlingar upptogs Kina den elfte december 2001 som medlem i Världshandelsorganisationen, WTO.

Anslutningen utgör en central händelse i såväl det moderna Kinas som WTO:s historia och möjliggör att Kina kan fördjupa och befästa landets ekonomiska reformer och allmänna utveckling.

WTO:s regelverk omfattar inte endast varuhandel utan också områden som rör tjänstehandel, etableringar, investeringar, immaterialrätt och rättsväsende. Kinas implementering av regelverket är därför en grannlaga uppgift för miljontals tjänstemän, domare och lagstiftare vilka under mer än 50 år har skolats i att administrera en sluten centralplanerad ekonomi som styrts av statsägda företag.

Anslutningen innebär också att WTO:s medlemmar är skyldiga att öppna upp sina egna marknader för kinesiska produkter och etableringar, vilket kommer att skärpa konkurrensen och komma konsumenter till godo.

Syftet med denna rapport är att analysera konsekvenserna av Kinas WTO-anslutning, dels för handel med och investeringar i Kina, dels för WTO:s regelsystem. Med Kinas anslutningsavtal som utgångspunkt behandlar rapporten centrala åtaganden, implementeringen av dessa åtaganden och hur Kina under det gångna året har hanterat sin nya roll som WTO-medlem. Kollegiet har, för att inhämta synpunkter från näringslivet, genomfört två hearings (en i Peking och en i Stockholm) samt skickat ut rapporten på remiss till branschorganisationer samt företag.

Rapporten är skriven av Avdelningsdirektörerna Annika Widell, Mattias Björklid Chu och Carl-Michael Simon.

Stockholm, juni 2003

Peter Kleen
Generaldirektör
Kommerskollegium

Sammanfattning av utredningsslutsatser

Som en förutsättning för sitt WTO inträde har Kina genomfört omfattande ekonomiska och handelspolitiska reformer. I och med anslutningen har Kina också åtagit sig att efterleva alla WTO:s multilaterala avtal. Kinas åtaganden täcker bl.a. ökat marknadstillträde för varor och tjänster, skydd för immateriella rättigheter, rättsäkerhet och transparens och är förhållandevis långtgående i jämförelse med andra utvecklingsländer. Unikt för Kinas anslutning är en översynsmekanism samt ett antal skyddsmekanismer som innebär att andra WTO-medlemmar under en övergångsperiod har ett väl tilltaget utrymme att införa skyddsåtgärder för att skydda egna marknader mot kinesisk export.

Många åtaganden ska implementeras inom två eller tre år från anslutningen vilket innebär stora förändringar av Kinas handelsregim inom en nära framtid.

Kina har gjort betydande framsteg när det gäller implementering av sina WTO-åtaganden. Landet har utfärdat eller ändrat förordningar och andra föreskrifter i en mycket hög takt. Trots stora ansträngningar kan dock brister påvisas. Vissa föreskrifter är oklara eller felaktiga, vilket försvårar korrekt tillämpning. Även andra brister har kunnat konstateras bl.a. beträffande transparens, tekniska handelshinder, kapitalkrav på tjänsteområdet och skydd för immateriella rättigheter.

Från centralregeringen märks en tydlig vilja att implementera landets åtaganden. Denna motverkas dock till viss del av protektionistiska krafter i olika provinser vilket innebär att genomförandet går trögt, om än framåt. Implementeringen är en process som kommer att kräva tid. Det förutsätter ett visst mått av tålmod från övriga medlemsländer gentemot Kina.

Den oro som funnits för att WTO:s regelsystem inte ska hålla för den anspänning som det kinesiska medlemskapet medför, förefaller obefogad eller överdriven.

Trots att Kina alltjämt är relativt avvaktande i sitt agerande i WTO-arbetet har landet en pragmatisk och konstruktiv inställning. Kina uppvisar en ekonomisk tyngd och en utveckling som innebär att landet har en självklar plats bland handelspolitikens mest betydelsefulla aktörer.

För det svenska näringslivet medför Kinas anslutning ökat marknadstillträde och större förutsägbarhet. Detta är positivt för såväl exportörer, importörer och investerare. En fullständig implementering av Kinas åtaganden är samtidigt av yttersta vikt för svenska handels- och investeringsintressen.

Även om konsekvenserna av anslutningen i det närmaste är oöverskådliga, förefaller utfallet gynnsamt för såväl Kina som för WTO och dess övriga medlemmar. Sammantaget kan sägas att Kinas medlemskap i WTO är mycket välkommet.

Innehållsförteckning

Utredning i korthet	6
Kinas åtaganden	6
Kinas implementering	8
Förändringar i EU:s handelsregim	9
Anslutningens effekter på WTO	9
Anslutningens effekter för näringslivet	10
1 Bakgrund	11
1.1 Former för anslutningsförhandlingarna	11
1.2 Förhandlingshistorik	11
2 Handels- och investeringsflöden	13
2.1 Sveriges varuhandel med Kina	13
2.2 Sveriges tjänstehandel med Kina	14
2.3 Direktinvesteringar mellan Sverige och Kina	15
2.4 Kinas roll i världshandeln – varuhandel	15
2.5 Kinas roll i världshandeln – tjänstehandel	18
2.6 Kinas roll i världshandeln – direktinvesteringar	18
3 Kinas åtaganden och implementering	20
3.1 Dokumentation	20
3.2 Översynmekanism	21
3.3 Politiskt ramverk	21
3.3.1 Lagstiftning och transparens	21
3.3.2 Domstolar och rättsprocesser	22
3.4 Ekonomisk politik	24
3.4.1 Icke-diskriminering och nationell behandling	24
3.4.2 Växelkurs, betalningar och betalningsbalansproblem	25
3.4.3 Investeringsregim	25
3.4.4 Statsägda bolag	27
3.4.5 Prispolitik	27
3.5 Handelsrättigheter och särskilt utsedda handelsföretag	28
3.5.1 Handelsrättigheter	28
3.5.2 Särskilt utsedda handelsföretag	29
3.6 Importregim	30
3.6.1 Tullar	30
3.6.2 Skatt på import	33
3.6.3 Befrielse från tullar	33

3.6.4 Tullkvoter	33
3.6.5 Kvantitativa importrestriktioner och importlicenser	34
3.6.6 Tullvärde	35
3.6.7 Tullprocedurer	35
3.6.8 Inspektion före skeppning (PSI)	36
3.6.9 Antidumpning och utjämningsåtgärder	36
3.6.10 Skyddsåtgärder	38
3.7 Exportregim	39
3.7.1 Exporttullar och andra exportavgifter	39
3.7.2 Exportrestriktioner och exportlicenser	39
3.8 Varuhandelspåverkande näringspolitik	39
3.8.1 Subventioner	39
3.8.2 Tekniska handelshinder (TBT)	41
3.8.3 Sanitära och fytosanitära åtgärder (SPS)	43
3.8.4 Handelsrelaterade investeringsåtgärder (TRIMs)	44
3.8.5 Statliga handelsföretag	45
3.8.6 Jordbrukspolitik	45
3.8.7 Flygindustriavtalet	48
3.9 Immaterialrätt	49
3.10 Tjänstehandel	52
3.10.1 Professionella tjänster	53
3.10.2 Affärstjänster	53
3.10.3 Kommunikationstjänster	54
3.10.4 Byggtjänster	55
3.10.5 Distribution	55
3.10.6 Utbildningstjänster	55
3.10.7 Miljötjänster	56
3.10.8 Finansiella tjänster	56
3.10.9 Turisttjänster	57
3.10.10 Transporttjänster	58
3.11 Offentlig upphandling	59
3.12 Särskilda skyddsmekanismer	60
3.12.1 Produktspecifik skyddsklausul	60
3.12.2 Skyddsklausul för tekovaror	61
3.12.3 Antidumpnings- och utjämningsstullar mot kinesisk export	61
4 Förändringar i EU:s handelsregim	63
4.1 Lätta industrivaror	63
4.2 Textil och konfektion	64
4.3 Tillämpning av produktspecifik skyddsklausul	64
4.4 Animaliska livsmedel och djurfoder	65

5 Anslutningens effekter för det multilaterala handelssystemet	67
5.1 Kinas agerande inom WTO	67
5.2 Kinas implementering och WTO	68
5.3 Kinas export och WTO	68
6 Anslutningens effekter för näringslivet	70
7 Slutbedömning	71
Sveriges import från Kina	73
Sveriges export från Kina	75

Utredning i korthet

Kinas åtaganden

I och med anslutningen till WTO har Kina åtagit sig att efterleva alla WTO:s multilaterala avtal. Därutöver har Kina accepterat en årlig översyn av landets implementering under åtta år samt en slutlig översyn tio år efter anslutningen. Kina har även accepterat ett antal skyddsmekanismer som innebär att andra WTO-medlemmar under en övergångsperiod har ett väl tilltaget utrymme att införa skyddsåtgärder för att skydda egna marknader mot kinesisk export. Översyns- och skyddsmekanismerna är unika för Kinas anslutning och förekommer inte i andra länders anslutningsvillkor. Även andra åtaganden, t.ex. på antidumpningsområdet, kan sägas gå utöver vad som krävs enligt WTO:s regelverk.

Kinas åtaganden är förhållandevis långtgående i jämförelse med andra utvecklingsländers. Detta gäller exempelvis tullnivåerna, åtagandena på tjänsteområdet, subventioner och det omedelbara införandet av avtalet om immaterialrätt. Samtidigt innehåller WTO:s avtal i många fall en viss flexibilitet, särskilt i form av övergångsperioder.

Kinas WTO-tillträde påverkar landets *lagstiftnings- och rättskipningsstrukturer*. Kina har åtagit sig att tillämpa WTO-avtalen enhetligt i hela landet och att publicera all handelsrelaterad lagstiftning innan den blir tillämplig. Ett viktigt åtagande är att näringslivet ska kunna inkomma med kommentarer under lagstiftningsprocessen. Genom bl.a. GATT, GATS och framförallt TRIPS, har Kina också åtagit sig att leva upp till bestämmelser om ett korrekt rättsförfarande, oberoende domstolar och rätt till överprövning av vissa administrativa beslut.

I enlighet med WTO:s regelverk och anslutningsvillkor har Kina lovat att inte *diskriminera* mellan olika WTO-medlemmar samt att ge utländska varor, och i viss utsträckning tjänster, samma behandling som inhemska. Statsägda bolag i Kina ska agera utifrån enbart kommersiella överväganden. Kina har också förbundit sig att i stor utsträckning avveckla priskontroller.

I Kina har tidigare *rätten till utrikeshandel* varit högst begränsad. Genom anslutningen åtog sig Kina att liberalisera dessa rättigheter under en övergångstid om tre år. Några få produkter (främst vissa jordbruksprodukter, textilier och olja) kommer även efter utgången av treårsperioden att enbart få handlas av statliga kinesiska handelsföretag.

WTO-tillträdet innebär också klara förbättringar av Kinas *importregim* för varor. Landet har accepterat att binda alla importtullar. De bundna tullarna

kommer i genomsnitt att sänkas till 9,8 % från den genomsnittliga tillämpade tullnivån på 16,4 % år 2000. För nästan alla produkter ska bindningarna tillämpas senast år 2005. Kina har också åtagit sig att tillämpa skatter på import och export på ett icke-diskriminerande sätt. De flesta kvantitativa restriktioner som gällde före Kinas WTO-tillträde ska också fasas ut till år 2005.

Kinas *exportregim* påverkas naturligtvis också av landets WTO-tillträde, bl.a. genom att exportrestriktionerna begränsas.

När det gäller *subventioner* har landet förbundit sig att avveckla förbjudna subventioner, anmäla samtliga subventioner till WTO samt att delvis begränsa sin rätt till särskild och differentierad behandling.

Kina har även gjort viktiga åtaganden att följa WTO:s regler när det gäller *tekniska handelshinder, sanitära och fytosanitära åtgärder och statliga handelsföretag*. TRIMs-avtalet innebär att ett antal investeringsåtgärder som är diskriminerande eller som kan likställas med kvantitativa restriktioner är förbjudna.

I samband med anslutningen gjordes även åtaganden på *jordbruksområdet*. Bl.a. sänktes tullen för ett antal produkter och exportbidrag förbjöds. Härutöver fick Kina gå med på att inte använda sig av handelspåverkande interna stöd i lika stor utsträckning som andra u-länder.

På det *immaterialrättsliga området* har Kina åtagit sig att landets lagstiftning och verkställigheten av immaterialrättsliga regler ska vara förenlig med TRIPS-avtalet. Därmed har Kina bl.a. accepterat att införa bindande minimiregler om immaterialrättsligt skydd vad gäller upphovsrätt, varumärken, geografiska ursprungsbeteckningar, mönster, patent, kretsmönster för halvledare samt företagshemligheter. Åtagandet gäller fullt ut från tillträdet, utan några övergångsperioder.

Slutligen har Kina också förbundit sig att genomföra liberaliseringar av *tjänstehandeln*. Kinas bindingslista har en bred sektorsteckning och kommer efter utgången av en övergångsperiod på upp till sex år att leda till en tämligen liberal tjänstehandel. Det kvarstår dock områden där Kina har valt att inte öppna upp sin tjänstemarknad.

Det är viktigt att påpeka att många åtaganden ska implementeras inom två eller tre år efter anslutningen (kvantitativa restriktioner, olika åtaganden på tjänsteområdet, handelsrättigheter etc.). Detta kommer att innebära stora förändringar av Kinas handelsregim inom en nära framtid.

Kinas implementering

Centralregeringen visar en tydlig och till synes genuin ambition att implementera åtagandena. Samtidigt finns det mycket starka provinsiella krafter som tenderar att gynna lokala företag i strid med Kinas WTO-åtaganden. Dessa regionala tendenser bör beaktas i dialogen med Kina för att understödja implementeringsprocessen.

Kinas anslutning till WTO innebär en enorm förändring av de regler och strukturer som tidigare reglerat landets handel. Omfattningen av förändringarna och bristen på transparens innebär att det är svårt att ge en helt rättvisande bild av Kinas implementering. Det kan dock konstateras att implementeringen av landets WTO-åtaganden varit tillfredställande på många områden. Priskontroller har nästan helt avskaffats och införandet av lägre tullnivåer har också, som regel, fungerat bra. Enligt EG-kommissionen har Kina ibland t.o.m. gått längre än vad som krävts enligt åtagandena¹.

Trots stora ansträngningar kan dock tydliga brister påvisas. Bland annat har den snabba lagstiftningstakten lett till att vissa föreskrifter har fått ett oklart innehåll. Denna oklarhet kan öppna för diskriminering och oförutsägbarhet i implementeringen. Även på områden där lagarna är otvetydiga har brister i den kinesiska rättskipningen gjort det svårt för Kina att leva upp till sina WTO-åtaganden. Enligt kommissionen är tillämpningen av nationell behandling, en av grundpelarna i WTO, också problematisk, bland annat på SPS-området. Kina har vidare infört SPS-åtgärder på tveksam vetenskaplig grund. Inte heller tullvärdeavtalet har Kina lyckats implementera helt tillfredställande. Även om framsteg har gjorts på investeringsområdet (vissa hinder mot investeringar har upphävts och bättre transparens har införts) finns otillättna TRIMs kvar. Kinesiska myndigheter har inte heller alltid offentliggjort motiveringar för antidumpingstullar. Även på tjänsteområdet har implementeringen av landets långtgående åtaganden varit bristfällig inom vissa sektorer, bland annat telekom-, bygg- och transportsektorn samt med avseende på finansiella tjänster. Vidare, trots att Kinas lagstiftning i stort är TRIPS-förenlig är tillämpningen av reglerna bristfällig. Problemen återfinns främst på upphovsrättens, varumärkesrättens och patenträttens områden.

De brister i Kinas implementering som kommissionen identifierat som mest problematiska är transparensfrågan, införandet av icke-tariffära hinder som begränsar effekterna av Kinas åtaganden samt tillämpningen av lagstiftningen på det immaterialrättsliga området.

Sammantaget kan sägas att det ännu bara gått 18 månader. Implementeringen kommer att ta tid men det finns goda förhoppningar om att Kina kommer att implementera sina åtaganden. Andra medlemmar behöver dock ha ett visst tålamod.

---

¹ Gäller exempelvis utökade kvoter på kameror.

Förändringar i EU:s handelsregim

Kinas WTO-tillträde innebär att delar av EU:s handelsregim gentemot Kina måste förändras. EU har åtagit sig att genomföra avvecklingen av teko-restriktioner mot Kina i enlighet med ATC (Avtalet om textil och konfektion). De kvoter som EU har för import av skor, bords- och köksartiklar ska avvecklas senast 2005, med en utökning av kvoten från anslutningen och fram till avvecklingen. EU:s övervakningslicenser för ett antal olika produkter ska likaledes upphöra.

Utökningen av kvoterna för 2002 samt avvecklingen av övervakningslicenserna blev dock mycket försenade i och med att EG-kommissionen kopplade dessa frågor till ett förslag om att införliva tillämpningsföreskrifter för den produktspecifika skyddsklausulen i EG:s lagstiftning. Klausulen riktar sig mot åtgärder som medför marknadsstörning för gemenskapsindustrin eller en snedvridning av handeln med gemenskapen. Åtgärder ska kunna tillämpas på alla varor utom de som är föremål för kvantitativa importrestriktioner. Först i januari 2003 kunde beslut fattas om att godkänna förslaget. I och med att förordningen trädde ikraft den 8 mars 2003 kunde övervakningslicenserna avvecklas och kvoterna ökas (med en retroaktiv höjning för 2002).

I EU har även förslag lagts om att införliva den särskilda skyddsklausulen för tekovaror i EG-lagstiftningen.

Anslutningens effekter på WTO

Kinas anslutning har även effekter på det multilaterala handelssystemet. En förekommande uppfattning är att det finns en risk för att WTO:s regelverk inte kommer att mäkta med konsekvenserna av Kinas anslutning. Till stöd för uppfattningen kan anföras att en kraftig ökning av kinesisk export skulle kunna nödvändiggöra separata handelsregimer i strid med WTO:s regler. Allvarliga brister i Kinas implementering skulle också kunna underminera dessa regler. Dessa scenarier förefaller dock mindre sannolika.

En genomgång av anslutningsdokumenten visar att väl tilltagna skyddsmekanismer finns för det fall kinesisk export har en marknadsstörande effekt. Vidare har Kina gjort avsevärda ansträngningar som dels givit resultat, dels visat att Kina har för avsikt att fullfölja sina åtaganden. Till detta kan nämnas att Kina i arbetet i WTO har antagit en relativt pragmatisk hållning. Ett undantag rör dock landets agerande gentemot Taiwan, vilket i förlängningen skulle kunna bidra till en oönskad politisering av WTO:s arbete.

Anslutningens effekter för näringslivet

Det svenska näringslivets remissvar ger alltför begränsad information för att medge några större slutsatser om hur Kinas anslutning till WTO påverkar företagen. På kort sikt finns en tendens att de stora förändringarna medför ökad osäkerhet, bl.a. oklara och otvetydiga lagar och förordningar. Kollegiet kan dock konstatera att på längre sikt är förutsättningarna betydligt gynnsammare. Kinas åtaganden innebär viktiga marknadsöppningar och ökad förutsägbarhet vilket gynnar svenska företags handel med och investeringar i Kina.

Svenska importörer gynnas också av förändringar i EU:s regelverk till följd av anslutningen. Detta gäller avvecklingen och utfasningen av restriktioner för lätta industrivaror och tekovaror till 2005. Om EU tillämpar skyddsåtgärder mot import av produkter från Kina kan dock svenska importörer drabbas.

En fullständig implementering av Kinas åtaganden är av yttersta vikt för svenska handels- och investeringsintressen.

1 Bakgrund

Den 10 juli 1986 ansökte Kina om att återuppta sitt tidigare medlemskap i GATT². Skälen bakom ansökan var flera. I takt med att Kinas ekonomiska reformer ökade landets utrikeshandel, ökade också behovet av stabila handelsvillkor. Ett medlemskap skulle öka tillträdet till andra marknader och minska risken för godtycklig protektionism. Ett huvudskäl var dock att WTO-medlemskapet skulle användas som ett redskap för att säkerställa de ekonomisk-politiska reformer som 1979 initierades av de s.k. realisterna. Medlemskapet är således en del av en större reformprocess.

1.1 Former för anslutningsförhandlingarna

I mars 1987 bildade GATT en arbetsgrupp som fick till uppgift att granska Kinas ansökan och att förhandla om villkoren för Kinas anslutning. På samma sätt som inför andra WTO-anslutningar följde anslutningsförhandlingarna ett mönster som rymmer tre olika element. Inledningsvis inkom Kina med information till arbetsgruppen beträffande sin handelsregim. Informationen uppdaterades löpande under förhandlingarna för att därigenom belysa de förändringar som regimen genomgick. Vidare erbjöds länder som anslutit sig till GATT att inleda parallella bilaterala förhandlingar om marknadstillträde.

Resultatet av de multilaterala och de bilaterala förhandlingarna fastställdes sedan i anslutningsprotokollet och i dess bilagor som i slutet av 2001 kunde antas av arbetsgruppen och WTO:s Allmänna Råd.

1.2 Förhandlingshistorik

Förhandlingsprocessen som skulle visa sig vara utdragen genomgick ett antal olika skeden. Tiden från ansökan fram till 1989 fortlöpte väl. Arbetsgruppen var nära att färdigställa ett anslutningsprotokoll och viktiga bilaterala överenskommelser med bl.a. USA kunde träffas. Bland orsakerna till framgångarna märktes omvärldens tilltro till Kinas ekonomiska reformer samt att förhandlingarna i huvudsak endast rörde marknadstillträde för handel med varor. Efter oroligheterna i Kina den 4 juni 1989 vidtog en rad länder ekonomiska sanktioner gentemot Kina och förhandlingarna avbröts.

---

²Kina var bland de ursprungliga signatärerna 1947 av "the General Agreement on Tariffs and Trade" (GATT). Mot bakgrund av Folkrepubliken Kinas bildande 1949 anmälde dock Kinas exilregering på Taiwan att Kina önskade utträda ur GATT. Utträdet trädde i kraft den 5 maj 1950.

Bildandet av WTO den 1 januari 1995 och det samlade resultatet av Uruguayrundan innebar att ytterligare ett antal områden drogs in i förhandlingarna. Efter ett flertal bakslag nåddes den 15 november 1999 en ny uppgörelse mellan USA och Kina. Utöver avsevärda tullsänkningar på industrivaror och jordbruksprodukter gjorde Kina långtgående åtaganden inom ett flertal områden. Kina åtog sig bl.a. att eliminera exportsubventioner, ge handelsrättigheter till företag samt att genomföra ett antal reformer inom antidumping, telekommunikationer, försäkringar och distribution. Kina accepterade också införandet av en skyddsåtgärdsmekanism som under en tolvårsperiod efter anslutningen medger att andra medlemmar kan vidta åtgärder för det fall att kinesisk import orsakar eller hotar att orsaka marknadsstörningar. En liknande mekanism inkluderades också för textil och konfektion. Uppgårelsen accelererade förhandlingarna och endast sex månader senare hade bilaterala avtal slutits med ytterligare 16 medlemmar.³

Den 19 maj 2000 nåddes en uppgörelse mellan EU och Kina. Uppgårelsen, inom vilken EU kunde ta avstamp i avtalet mellan USA och Kina, ledde till nya eftergifter från Kina. Kina åtog sig ytterligare liberaliseringar inom bl.a. telekommunikationer, försäkringar, statsmonopol för råolja och siden, motorfordon, distribution, jordbruk, offentlig upphandling, juridisk rådgivning, revision, arkitektur, turism och byggnation.

När de bilaterala förhandlingarna sedan avslutades i september 2001 konsoliderades de mest långtgående åtagandena i anslutningsdokumenten. Parallellt hade förhandlingar om de s.k. protokollsfrågorna skett i arbetsgruppen. När de sista knutarna lösts (där bland annat subventioner på jordbruksområdet blev en nyckelfråga) kunde Kina, efter en deklaration av WTO:s Allmänna Råd i samband med WTO:s ministermöte i Doha i november 2001, upptas som medlem i WTO. Efter att Nationella Folkkongressen meddelat sitt godkännande blev Kina den 11 december 2001 därmed WTO:s 143:e medlem.

---

³ Vid förhandlingarnas slut hade sammanlagt 37 bilaterala överenskommelser förhandlats fram.

2 Handels- och investeringsflöden

2.1 Sveriges varuhandel med Kina

Den svenska *exporten* till Kina ökade starkt under 1990-talet mot ett toppår 2000 för att därefter falla tillbaka under 2001 och 2002 (se bilaga). Nedgången de två senaste åren beror till största delen på den internationella nedgången inom telekombranschen. Den svenska exportens tidigare flaggskepp, telekom, stod 1998-2000 för ca 60 % av den totala svenska exporten till Kina. År 2002 hade telekomprodukters andel av exporten minskat till 17%, ca en fjärdedel av exportvärdet 2000.

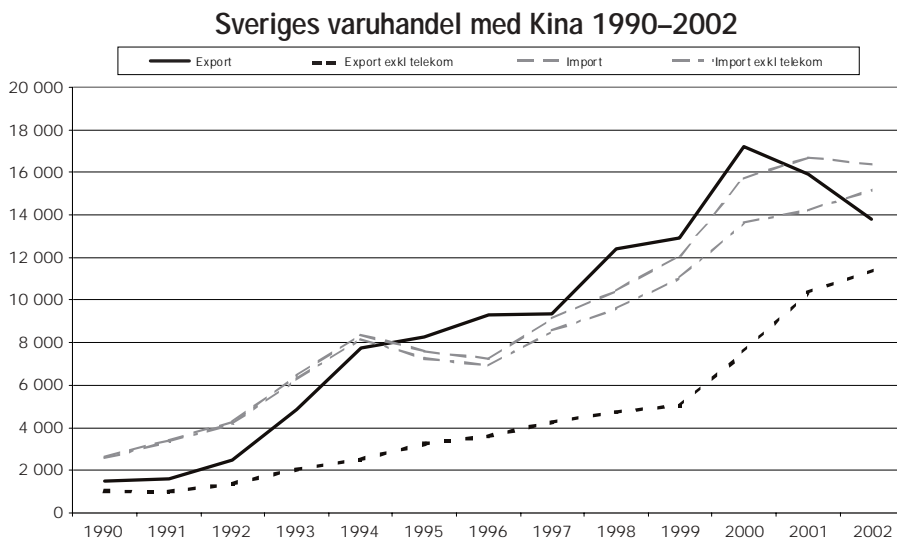
Exportutvecklingen exklusive telekom (SITC 764) är dock betydligt mer positiv för svenskt vidkommande. Sådan varuexport visar på en gradvis ökning under de senaste 5 åren. Exempel på varor som ökat starkt under de två senaste åren är medicinska och farmaceutiska produkter, metall- och bearbetningsmaskiner, elektromedicinska instrument och apparater samt transportmedel (lastbilar samt delar till motorfordon – inte personbilar).

Sveriges *varuimport* från Kina (enligt ursprungsland) har stadigt ökat i värde sedan 1997 (se bilaga). Under 2002 avstannade dock importökningen. Även importutvecklingen har påverkats av nedgången i telekombranschen. Undantags telekom redovisas istället en ökning av det totala importvärdet med 9 % under 2002.

Importen av utrustning för telekom har tidigare legat bakom en stor del av den ökande importen från Kina. I samband med telekomkrisen minskade den med hela 51 % 2002. Andra stora importprodukter är kläder samt sportartiklar, leksaker och spel. De varor som ökat mest under de senaste åren har varit hemelektronik, vissa bränslen (som kol), hushållsapparater, instrument för mätning och kontroll samt möbler och sängkläder. Statistiken tenderar dock till viss del att underskatta importen från Kina (ursprungsland) eftersom en del av importen förtullas in i EU via andra EU-länder.

I den svenska handeln med Kina var Sverige nettoexportör under åren 1998-2000. I telekomkrisens spår övergick dock Sverige till att bli nettoimportör från och med 2001.

Diagram 1

Källa: SCB. Import enligt ursprungsland.
Mer utförlig redovisning av Sveriges handel med Kina återfinns i bilaga.

2.2 Sveriges tjänstehandel med Kina

OECD har sammanställt bilaterala data över tjänstehandel för åren 1999–2000. Dessa grundar sig på nationell statistik från betalningsbalansen.

Tabell 1. Sveriges tjänstehandel med Kina 1999–2000

Miljoner SEK		
	1999	2000
Tjänsteexport	1694	1063
Tjänsteimport	1495	1109
Tjänstenetto	199	-46

Källa: OECD Statistics on International Trade in Services 1999–2000. OECD, July 2002.

Det är inte möjligt att dra några långtgående slutsatser utifrån den befintliga OECD-statistiken. Uppgifterna tyder ändå på en relativt omfattande svensk tjänstehandel med Kina. Exportöverskottet 1999 har emellertid förbytts i ett underskott 2000.

2.3 Direktinvesteringar mellan Sverige och Kina

Enligt statistiken från Sveriges riksbank började svenska företag investera i någon större omfattning först 1993. Härefter ökade investeringarna fram till 1995 för att sedan fluktuera ganska kraftigt fram till 2002. De svenska direktinvesteringarna i Kina 2001 uppgick till ca 0,5 % av svenska direktinvesteringar, netto, utomlands och ca 20 % av svenska direktinvesteringar, netto, i Asien.

Kinas investeringar i Sverige har varit obetydliga fram till 2001, då en ökande aktivitet kunde märkas. Ökningen fortsatte även under 2002.

Tabell 2. Direktinvesteringar 1993–2002

Miljoner SEK	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Svenska investeringar i Kina	-84	-261	-327	-220	-228	-79	-242	421	-298	-400
Kinas investeringar i Sverige	0	0	0	0	0	-9	13	2	99	154

Källa: Sveriges riksbank. Anm: Minustecken avser utflöde av kapital från Sverige.

2.4 Kinas roll i världshandeln – varuhandel

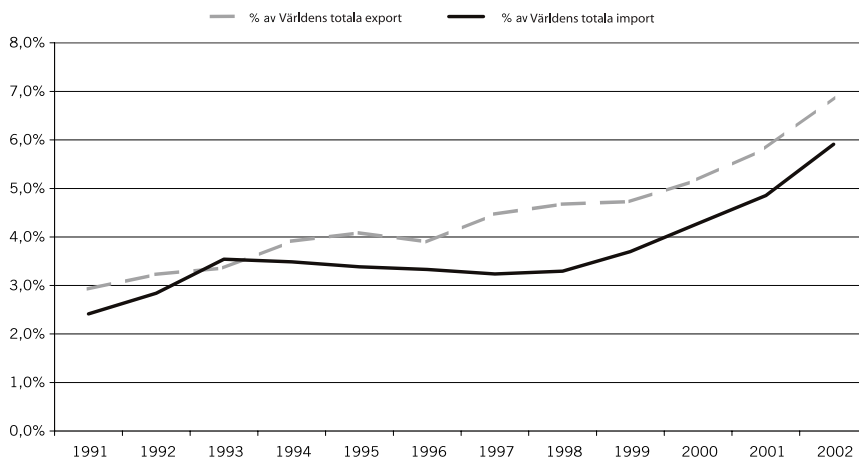
Kinas andel av världens export, exklusive EU:s internhandel, i stort sett fördubblades, från 2,9 % 1991 till 5,6 % 2001. Importandelen ökade likaså, från 2,4 % 1991 till 4,9 % 2001. Trots en vikande varuhandel globalt är 2001 var utvecklingen av den kinesiska handeln fortsatt stark. Detta ledde till att Kina 2001 intog en fjärdeplats i världen både när det gäller import och export (under förutsättning att EU räknas som en enhet).

Enligt senaste preliminära uppgifter från WTO (22 april 2003) har Kinas handel ökat kraftigt. Såväl export som import av varor ökade med mer än 20 % i värde under 2002. Kinas handelsutveckling 2002 svarade för mer än 1/5 av ökningen i världshandeln för både export och import.

Diagram 2

Kinas andel i % av världens varuhandel

Exkl. EU:s internhandel

Källa: International Trade Statistics 2002, WTO

Tabell 5. Kinas 20 största handelspartners 2001

Miljarder USD

Rank	Exportörer	Värde	Andel %	Rank	Importörer	Värde	Andel %
1	Extra-EU export	874,1	18,4	1	USA	1180,2	23,5
2	USA	730,8	15,4	2	Extra-EU import	912,8	18,2
3	Japan	403,5	8,5	3	Japan	349,1	7,0
4	Kina	266,2	5,6	4	Kina	243,6	4,9
5	Kanada	259,9	5,5	5	Kanada	227,2	4,5
6	Hongkong	191,1	4,0	6	Hongkong	202,0	4,0
	varav: reexport	170,8	3,6		varav: ej för reexport	31,2	0,6
7	Mexiko	158,5	3,3	7	Mexiko	176,2	3,5
8	Sydkorea	150,4	3,2	8	Sydkorea	141,1	2,8
9	Taiwan	122,5	2,6	9	Singapore	116,0	2,3
					varav: ej för reexport	60,4	1,2
10	Singapore	121,8	2,6	10	Taiwan	107,3	2,1
	varav: reexport	55,6	1,2				

Källa: International Trade Statistics 2002, WTO

Kina har under de senaste fem åren haft ett betydande, men minskande, överskott i sitt handelsnetto med varor. För 2002 ökade överskottet kraftigt igen.

Tabell 4. Kinas varuhandel 1997–2001

Miljoner USD

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Export	182792	183712	194931	249203	266155	325600
Import	142370	140237	165699	225094	243613	295200
Handelsnetto	40422	43475	29232	24109	22542	30400

Källa: International Trade Statistics 2002, WTO och WTO Pressmeddelande Nr 337, 22 April 2003

USA var Kinas största handelspartner 2001, med 20 % av exportvärdet och drygt 10 % av importvärdet. Mottagarländerna i Kinas närområde, Hongkong, Japan, Sydkorea, Singapore och Taiwan, svarade för drygt 40 % av exportvärdet. Samma länder, utom Japan, i rollen som leverantörländer stod för nära 27 % av importvärdet.

EU(15) sammantaget var mindre än USA på exportsidan men större på importsidan, i båda fallen med 15 % av värdet. Sverige låg på 32 plats bland mottagarländerna och på 20 plats bland leverantörländerna.

Tabell 5. Kinas 20 största handelspartners 2001

Pos	Export	Miljoner USD	Pos	Import	Miljoner USD
1	USA	54359	1	USA	26220
2	Hongkong	46547	2	Taiwan	27339
3	Japan	44958	3	Sydkorea	23389
4	Sydkorea	12521	4	Tyskland	13772
5	Tyskland	9754	5	Hongkong	9423
6	Nederländerna	7282	6	Ryssland	7959
7	Storbritannien	6780	7	Malaysia	6205
8	Singapore	5792	8	Australien	5426
9	Taiwan	5000	9	Singapore	5143
10	Italien	3993	10	Thailand	4713
11	Frankrike	3699	11	Frankrike	4106
12	Australien	3570	12	Kanada	4028
13	Kanada	3346	13	Indonesien	3888
14	Malaysia	3220	14	Italien	3789
15	Indonesien	2837	15	Storbritannien	3527
16	Ryssland	2711	16	Saudiarabien	2721
17	Belgien	2530	17	Iran	2424
18	Förenade Arabemiraten	2377	18	Finland	23
19	Thailand	2337	19	Brasilien	2347
20	Spanien	2297	20	Sverige	2173
32	Sverige ⁴	932			
	EU(15)	40953		EU(15)	35725
	TOTALT	266155		TOTALT	243613

Källa: Direction of Trade Statistics Yearbook 2002, DOTS, IMF

2.5 Kinas roll i världshandeln – tjänstehandel

Kina låg 2001 på 12:e plats bland världens tjänsteexportörer, med 2,3 % av världens totala tjänsteexport (som toppas av USA, följt av Storbritannien, Frankrike och Tyskland). När det gäller tjänsteimporten stod Kina samma år för 2,7 % vilket motsvarade en 10:e plats (efter USA, Tyskland, Japan och Storbritannien). Ökningen av Kinas tjänsteexport och import var 9 %.

⁴ Statistiken tenderar att till viss del underskatta importen från Kina (ursprungsland) eftersom en del av importen förtullas in i EU via andra EU-länder.

2.6 Kinas roll i världshandeln – direktinvesteringar

Kina är en mycket stor nettomottagare av direktinvesteringar från utlandet. I världen totalt sett har direktinvesteringarna minskat betydligt från 2001, vilket i hög grad påverkat USA som under lång period varit världens största mottagare av utländska direktinvesteringar. Liberaliseringsprocessen och den därtill knutna anslutningen till WTO har, i kombination med möjligheten till kostnadseffektiv produktion, bidragit till att direktinvesteringarna i Kina fortsatt öka. År 2002 övertog Kina, enligt UNCTAD, USA:s roll som den största mottagaren av utländska direktinvesteringar.

Dessa investeringar spelar en mycket viktig roll för Kinas utrikeshandel. Företag i Kina som är helt eller delvis utländskt ägda svarade för 15 % av varuexporten 1990 och hela 48 % 2000⁵.

Tabell 6. Direktinvesteringar, 1991–2001

Miljoner USD		1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Kinas direktinv												
utomlands		-913	-4000	-4400	-2000	-2000	-2114	-2563	-2634	-1775	-916	-6884
Utländska direktinv												
i Kina		4366	11156	27515	33787	35849	40180	44237	43751	38753	38399	44241

Källa: International Financial Statistics Yearbook 2003, IMF

⁵ Professor Yasheng Huang, IMF Economic Forum, 2002-05-02.

3 Kinas åtaganden och implementering

Detta kapitel presenterar Kinas åtaganden och implementeringen av dessa i en ordning som i stora drag följer strukturen i anslutningsavtalet. En del områden har givits ett ökat utrymme då dessa bedöms som mer centrala. På motsvarande sätt har andra avsnitt givits ett mer sammanfattande innehåll.

Inledningsvis beskrivs de dokument som reglerar Kinas anslutning till WTO och den översynsmekanism som är särskilt inrättad för att följa upp Kinas anslutning. Därefter berörs frågor kring lagstiftning och rättsprocesser följt av övergripande ekonomisk-politiska frågor såsom icke-diskriminering och valutafrågor, investeringar och handelsrättigheter.

Efterföljande avsnitt behandlar varuhandel och de restriktioner som rör import respektive export. Vidare belyses s.k. varuhandelspåverkande näringspolitik som rör bl.a. subventioner, tekniska föreskrifter, sanitära och fytosanitära åtgärder samt jordbrukspolitik. Därefter behandlas frågor som rör immaterialrätt, tjänstehandel och offentlig upphandling. Avslutningsvis presenteras de särskilda skyddsmekanismer som förhandlades fram i samband med Kinas anslutning.

3.1 Dokumentation

Utöver vad som följer av WTO:s avtal återfinns Kinas åtaganden i fyra olika anslutningsdokument. Dessa är: anslutningsprotokollet inklusive bilagor, arbetsgruppens rapport, bindningslistan för tullar samt bindningslistan för tjänster.

Vanligtvis är ett *anslutningsprotokoll* mycket kort varför dokumentet ofta reduceras till en ren formalitet. Kinas anslutningsprotokoll är dock mycket omfattande och upprepar en mängd åtaganden som fastställts i arbetsgruppens rapport. Att detta är fallet bör närmast ses som en politisk markering genom vilken WTO:s medlemmar lyfter fram åtaganden som uppfattas som centrala.

Arbetsgruppens rapport är ett drygt sjuttiosidigt ämnesindelade dokument. De teman som behandlas är ekonomisk politik, det politiska ramverket, handel med varor, immaterialrätt, tjänstehandelspåverkande näringspolitik samt vissa övriga frågor som bl.a. transparens. Avslutningsvis kan nämnas att *bindningslistorna* i tabellform listar åtaganden för specificerade varor och tjänster.⁶

---

⁶ För en komplett redogörelse av Kinas skyldigheter och rättigheter hänvisas intresserade läsare till WTO-avtalen och anslutningsdokumenten. Dessa finns att tillgå på WTO:s hemsida: www.wto.org

3.2 Översynsmekanism

Enligt anslutningsavtalet ska WTO:s kommittéer och undergrupper genomföra en årlig översyn av implementeringen av Kinas åtaganden. Enligt avtalet genomfördes översynen för första gången under slutet av 2002. Översynen fungerar så att Kina inkommer med relevant information varefter medlemmarna bereds tillfälle att inkomma med frågor om implementeringen. Översynen ska fortsätta att äga rum årligen under åtta år för att sedan avslutas med en sista översyn tio år efter anslutningen. Det bör nämnas att anslutningsavtal i regel inte uppställer krav på översyn samt att Kina vid flertalet tillfällen uttryckt sitt missnöje med mekanismen. Även andra medlemmar har varit kritiska till översynsmekanismen, främst för att de inte har fått all den information från Kina som de efterfrågat.

3.3 Politiskt ramverk

3.3.1 Lagstiftning och transparens

Enligt den kinesiska grundlagen är Nationella Folkkongressen och dess ständiga utskott landets högsta lagstiftande organ. Statsrådet, d.v.s. centralregeringen, är Kinas högsta verkställande organ. Statsrådet besitter rätten att själv eller via sina myndigheter utfärda förordningar och andra föreskrifter. Rätten att utfärda föreskrifter tillkommer också regionala och lokala verkställande organ och folkkongresser.

Kinas åtaganden

Under förhandlingarna berördes särskilt behovet av en enhetlig tillämpning av handelsregimen och bristen på transparens.⁷ I samband med anslutningen fastställdes att WTO-avtalen ska tillämpas enhetligt inom hela tullområdet, inklusive inom de s.k. speciella ekonomiska zonerna (SEZ). Vidare ska handelsrelaterade föreskrifter publiceras och finnas tillgängliga innan de implementeras. För att öka tillgängligheten åtog sig Kina att upprätta en särskild kontaktpunkt vilken, inom vissa uppsatta tidsfrister på begäran av ett enskilt företag eller en WTO-medlem, ska tillhandahålla den information landet är skyldigt att publicera.⁸ Kina åtog sig dessutom att om möjligt före men senast 90 dagar efter implementering tillgängliggöra översättningar av dessa föreskrifter.

Anslutningsförhandlingarna rörde också näringslivets deltagande i lagstiftningsprocessen. Ett viktigt åtagande är att tiden mellan publicering och verkställande ska vara sådan att den medger aktörer att inkomma med synpunkter på förslag till föreskrifter.

⁷ Kinas särskilda åtaganden finns i anslutningsprotokollet sid. 2 och anslutningsrapportens delar III, V(D) och VII(3).

⁸ Ministry of Commerce, China WTO Notification and Enquiry Center, Division of Enquiry and Technical Assistance, Fax: (8610) 6519 7340, Internetadress: www.chinawto.gov.cn/article/articleview/216/

Kinas implementering

Kina har som ett led i WTO-anslutningen utfärdat och ändrat föreskrifter i en mycket hög takt. Många föreskrifter har därför fått ett oklart innehåll eller en utformning som på ett felaktigt sätt återger Kinas WTO-åtaganden. Oklarheten har inneburit att implementerande myndigheter har givits ett stort tolkningsutrymme vilket jämte varierande grad av lokal protektionism har begränsat förutsägbarheten i Kinas handelsregim.

Trots Kinas åtagande att göra alla handelsrelaterade föreskrifter tillgängliga innan de implementeras visar erfarenheter att företag hittills har mött stora svårigheter vid försök att ta del av föreskrifter som skapats av såväl nationella som regionala och lokala myndigheter. Kina har, våren 2003, meddelat att landet nu avser att följa sitt åtagande att publicera lagar i översatt version senast 90 dagar efter implementering. Ett annat klagomål från näringslivet är att de inte alltid erbjuds inkomma med synpunkter på nya eller förändrade föreskrifter. I detta sammanhang kan det vara värt att påpeka att Kinas centralregering, enligt uppgift från svenskt näringsliv, redan är lyhörd för vissa större utländska investerares intressen. Mindre företag, som oftast inte har samma möjligheter att påverka den kinesiska administrationen, har således ett större intresse av att Kina lever upp till sina åtaganden.

Många WTO-medlemmar, bl.a. EU och USA, anser att bristen på transparens är ett av de största problemen med Kinas WTO-anslutning. European Chamber of Commerce i Kina menar att oklarheter till följd av den ökade lagstiftningstakten kan göra företagens situation besvärligare idag än före anslutningen. Förhoppningsvis gäller detta enbart under den mest intensiva förändringsperioden. Trots de problem som finns att införa enhetliga regler i hela landet och att publicera all lagstiftning verkar den centrala regeringen ändå vara fast beslutet att genomdriva de nödvändiga reformer som krävs för att leva upp till landets WTO-åtaganden.

3.3.2 Domstolar och rättsprocesser

Enligt den kinesiska konstitutionen skall domstolarna verka oberoende och utan inblandning från politiskt håll. I praktiken är emellertid det direkta inflytandet från regeringen och partiet betydande, inte minst när det gäller politiskt känsliga rättsfall. Det finns många exempel på att regeringen och partiet spelat en aktiv roll i rättsprocesser på såväl lokal som central nivå, genom politiska konsultationer under pågående process eller genom tillsättande av domare på politiska grunder. Den utbredda korrupsion som alltjämt är en realitet i det kinesiska samhället utgör också ett stort problem för rättsväsendet. Domstolarnas oberoende undermineras vidare av att budgeten inte fastställs centralt utan av lokala myndigheter.

Trots denna dystra bild har den kinesiska regeringen under senare år vidtagit en rad åtgärder för att komma till rätta med rättssystemets svagheter och skapa förutsättningar för större transparens och ökad offentlig insyn. 1999 införde Kinas högsta domstol nya regler som innebär att alla rättegångar – utom sådana som rör statshemligheter, privata angelägenheter eller minderåriga – skulle vara öppna för allmänheten. I praktiken förs dock många rättegångar fortfarande bakom stängda dörrar. Det nya regelverket innebär även att utlänningar har samma rätt som kinesiska medborgare att närvara vid rättegångsförfaranden, vilket bl.a. öppnar för större insyn av utländska journalister.

Kinas åtaganden

I WTO-avtalen fastställs miniminivåer för delar av medlemmarnas rättssystem. GATT:s artikel X och GATS⁹ artikel VI uppställer mycket allmänt hållna bestämmelser om korrekt rättsförfarande, oberoende domstolar samt rätt till överprövning av vissa administrativa beslut. TRIPS¹⁰ del III innehåller däremot relativt detaljerade bestämmelser som rör civilprocess och verkställighet inom immaterialrättens område. Mot bakgrund av immaterialrättens omfattande karaktär innebär avtalen att WTO:s medlemmar i princip har åtagit sig att ha förhållandevis välfungerande rättssystem. Svensk läkemedelsindustri har särskilt påtalat vikten av begriplighet och förutsägbarhet i rättsväsendet.

Kinas implementering

1999 inrättade Statsrådet ett s.k. ”WTO Leadership Team” med mandat att leda arbetet med att göra kinesisk lagstiftning förenlig med WTO-avtalen. Kinas handelsdepartement¹¹ fick under samma period i uppdrag att skapa en liknande grupp som ser över handelsrelaterad lagstiftning.

I augusti 2001 meddelade Kinas handelsminister att enbart Statsrådet hade ändrat eller upphävt 2 300 förordningar och andra föreskrifter. Statsrådet har också infört nya förordningar beträffande bl.a. antidumping, utjämningstullar, skyddsåtgärder och utländska investeringar. Nationella Folkkongressen och dess ständiga utskott har under de senaste två åren stiftat eller reviderat ett tiotal lagar som rör handel och investeringar.¹² Ytterligare arbete pågick under 2002 med andra handelsrelaterade lagar.¹³ Även lokala folkkongresser och regeringar har vidtagit liknande åtgärder. Förändringen märks särskilt tydligt i mer utvecklade kustregioner och städer som Shanghai, men även mindre utvecklade regioner har påbörjat ett motsvarande arbete.

⁹ WTO:s tjänstehandelsavtal (General Agreement on Trade in Services)

¹⁰ WTO:s avtal om immateriella rättigheter (Trade Related Intellectual Property Rights)

¹¹ Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation (idag Ministry of Commerce)

¹² Bland dessa märks avtalslagen, tullagen, lagen om utlandsinvesterade företag, patentlagen, varumärkeslagen och upphovsrättslagen samt lagar om joint ventures.

¹³ Som exempel kan nämnas utlandshandelslagen, lagen om offentlig upphandling, lagen om försäkringar, telekommunikationslagen samt ett antal processrättsliga lagar.

Inom rättsväsendet sker liknande förändringar för att stärka rättssäkerheten och domstolarnas oberoende. Högsta domstolen ska i högre utsträckning medverka vid utnämning av domare. Beslut om verkställighet ska kunna fattas av högre instanser för att därigenom minska risken för lokal protektionism. En särskild kommitté har upprättats för en WTO-förenlig verkställighet inom immaterialrättens område och ett antal utbildningsprogram har startats för att höja kompetensen. Flera av de tidigare nämnda bristerna återstår dock, delvis på grund av en brist på utbildade jurister samt att domstolarna saknar en tradition av oberoende.

Kinas förmåga att leva upp till sina åtaganden att säkerställa ett välfungerande rättssystem är av stor betydelse för utländska handelspartners och investerare. Bland annat finns kopplingar till den för svenska företag mycket viktiga frågan om tillämpning av immaterialrättsliga regler.

3.4 Ekonomisk politik

3.4.1 Icke-diskriminering och nationell behandling

Icke-diskrimineringsprincipen omfattar dels principen om mest gynnsam nationsbehandling, dels principen om nationell behandling. Nationell behandling på varuområdet innebär att importerade varor inte får behandlas sämre än inhemska varor när det gäller interna skatter och avgifter, tekniska föreskrifter eller bestämmelser om försäljning, köp, distribution m.m.

Kinas åtaganden

Kina har åtagit sig att, i enlighet med WTO:s regelverk och anslutningsvillkoren, ge alla WTO-medlemmar icke-diskriminerande behandling, men åtagandena är inte utan undantag. För detaljerad information om dessa är det därför nödvändigt att konsultera anslutningsdokumenten.

Inför förhandlingarna identifierade EG-kommissionen områden där den europeiska industrin hade problem med nationell behandling. Efter bilaterala marknadstillträdesförhandlingar mellan EU och Kina accepterade Kina att avveckla diskriminerande nationell behandling på ett antal områden, dock inom ramen för vissa övergångstider. Åtagandet fördes senare in i anslutningshandlingarna. Frågorna gällde licenser för "after sale service" för importerade varor, prissättning på läkemedel, enhetlig licens för försäljning av cigaretter och alkohol oavsett ursprungsland, registreringsprocedurer för kemikalier samt certifiering och inspektion av tryckkärl.

Kinas implementering

Under den första översynen förklarade Kina i WTO:s varuhandelsråd att implementeringen av nationell behandling inom de av EU identifierade problemområdena gick planligt. Det faktum att både internhandeln och externhandeln från våren 2003 kommer att administreras av en och samma myndighet, det nybildade Ministry of Commerce, borde förbättra förutsättningarna för nationell behandling i framtiden.

3.4.2 Växelkurs, betalningar och betalningsbalansproblem

Kina har åtagit sig att leva upp till WTO:s regelverk om samarbete med IMF i frågor som rör landets växelkurs, samt att följa relaterade deklarationer och beslut som WTO tagit om IMF. Kina har också accepterat förpliktelserna i IMF:s artikel VIII (som innebär att det är förbjudet för regeringen att införa begränsningar i fråga om betalningar och överföringar i samband med löpande internationella transaktioner). Vidare ska Kina lämna sådan information som dels ska tas fram enligt IMF:s artikel VIII dels sådan som bedöms nödvändig inför översynen av Kinas anslutning.

3.4.3 Investeringsregim

Det finns idag inget enhetligt regelverk inom WTO för skydd av investeringar. De mest grundläggande reglerna för investeringar finns i GATS, GPA och TRIPS.¹⁴ Vissa andra aspekter som relaterar till investeringar regleras i bl.a. TRIMs-avtalet och ASCM.¹⁵

Kinas åtaganden

Kina har förbundit sig att offentliggöra riktlinjer för investeringar och att dessa ska vara fullt förenliga med WTO. De mest grundläggande reglerna för investeringar finns i GATS. I princip har Kina förbundit sig att ta bort alla restriktioner på utländskt ägande i nästan alla tjänstesektorer (med olika infasningsperioder). Det betyder att sektorer som tidigare utestängt utländska investerare öppnas upp och att vissa sektorer som tidigare bara tillät utländska investeringar på prov nu i princip ska tillåta utländsk verksamhet. Andra sektorer vilka tidigare krävde delat ägandeskap med en av regeringen godkänd kinesisk partner ska nu öppnas upp för större utländskt deltagande. När det gäller TRIPS skyddas utländska investerare i Kina mot viss påtvingad teknologiöverföring (vilket tidigare varit vanligt).

---

¹⁴ GATS reglerar tjänstehandel, se avsnitt 3.10, GPA hanterar offentlig upphandling (avsnitt 3.11) och TRIPS som rör immaterialrätt behandlas i avsnitt 3.9.

¹⁵ TRIMs (Avtalet om handelsrelaterade investeringsåtgärder) och ASCM (Avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder) återfinns under avsnittet 3.8 om varuhandelspåverkande näringspolitik.

I övrigt (utöver vad som gäller enligt WTO:s avtal) föreskriver anslutningsprotokollet att när det gäller tillverkning av motorfordon ska tröskelvärdet för godkännande av investeringar på lokal nivå stiga från 30 miljoner US dollar till 150 miljoner US dollar.¹⁶ Åtaganden har också gjorts i enlighet med IMF:s regler om internationella transaktioner vilket bör få stor effekt på utländska investerarens verksamhet i Kina. Även åtaganden om upphörande av priskontroller (som tidigare varit mycket vanliga i Kina) har gjorts.

Kinas implementering

Det är tydligt att det fortfarande råder en viss osäkerhet om villkoren för utländska investerare i Kina. Ändå tyder det mesta på att utvecklingen går i rätt riktning. Den kinesiska regeringen har bland annat inlett ett antal pilotprojekt i sektorer som tidigare var underställda restriktioner för utländska direktinvesteringar, såsom detaljhandel, media och telekommunikationer. Kina har också avsevärt förenklade procedurer som krävs för att investeringar ska godkännas. Det nybildade Ministry of Commerce blir ensamt ansvarigt i centralregeringen för att ge tillstånd till större utländska investeringar, något som borde underlätta för utländska investerare. Tidigare berördes ett dussintal olika ministerier. Dessutom kommer beloppsgränsen för när utländska investerare måste inhämta tillstånd från centralregeringen sannolikt att höjas från 30 miljoner USD till 100 miljoner USD. Det betyder att det kommer att räcka med tillstånd från de lokala myndigheterna för investeringar under 100 miljoner USD. Lokala myndigheter får även godkänna sådana investeringar som enligt en lista över olika investeringar "särskilt uppmuntras", en uppgift som tidigare föll på utrikesministeriet.

En annan viktig faktor för utländska investerare är liberaliseringen av kringliggande operativa verksamheter. Tidigare byggde mycket på att företagen själva stod för kassaflödet. För företag med få tillgångar och liten omsättning försvarades därför t.ex. högteknologiska nysatsningar. Numera tillåts därför olika typer av företag för enbart riskkapital. Det är ändå tydligt att fler kanaler för att underlätta den rent operativa delen av utländska direktinvesteringar i Kina är nödvändiga.

Till sist ska påpekas att förbättringar skett med avseende på transparens, vilket har underlättat för utländska investerare. Det gäller etablerandet av särskilda tidningar och hemsidor för att offentliggöra olika lagar och regleringar (vilket också är ett led i att garantera en enhetlig implementering över hela Kina) samt en orientering av ansvariga beslutsfattare.

---

¹⁶ 60 miljoner US dollar ett år efter anslutningen, 90 miljoner US dollar efter två år och 150 miljoner US dollar efter fyra år.

3.4.4 Statsägda bolag

Kinas åtaganden

Statsägda företag står för en väsentlig men minskande andel av Kinas industriella produktion.¹⁷ De statliga företagen har utvecklats dåligt och är många gånger inte konkurrenskraftiga. Kinas medlemskap i WTO innebär att förändringarna för landets statliga bolag påskyndas. För det första innebär medlemskapet ökad konkurrens utifrån och ytterligare krav på effektiviseringar. För det andra måste den kinesiska staten och de kinesiska företagen anpassa sitt agerande efter WTO:s regler. När ett statligt företag köper in varor eller tjänster för kommersiell försäljning eller för icke-statlig användning måste hänsyn tas till WTO-regler om bl.a. nationell behandling, subventioner och tjänster. Kina har också i samband med WTO-tillträdet försäkrat att statliga företag kommer att agera enbart utifrån kommersiella överväganden som pris, kvalitet och tillgång.

En omstrukturering av statliga företag medför ekonomiska och politiska svårigheter för Kina. En överflyttning av arbetskraften från icke-konkurrenskraftiga företag till effektiva exportorienterade företag är inte utan problem. Förändringar av det sociala trygghetssystemet (där statliga företag hittills har spelat en stor roll), i kombination med ökad arbetslöshet, kan leda till sociala spänningar. Dessutom är det osäkert i vilken utsträckning Kinas statliga företags ekonomiska problem kommer att kunna lösas. Dessa problem utgör försvärande omständigheter när Kina ska implementera sina åtaganden i WTO.

Det bör noteras att särskilda regler gäller för en grupp av statliga bolag, nämligen statliga handelsföretag. Dessa behandlas nedan i avsnitt 3.8.5. Beträffande upphandling för "statlig användning" hänvisas till avsnitt 3.11 om offentlig upphandling.

3.4.5 Prispolitik

Kinas åtaganden

En viktig del i Kinas förändring mot marknadsekonomi är minskningen av priskontroller och en avveckling av systemet med dubbla priser. Kina har i samband med anslutningen åtagit sig att låta marknadskrafterna avgöra priset på alla varor och tjänster utom de som listas i bilaga fyra till anslutningsprotokollet. I listan återfinns bl.a. läkemedel.

De priskontroller som är kvar får inte användas i syfte att ge skydd åt inhemska tillverkare och tjänsteföretag. Kina ska också göra sitt yttersta för att

---

¹⁷ 24 % år 2000 jämfört med 80 % år 1970. Källa: China Statistical Yearbook (GAO).

minska priskontrollens omfattning. Ytterligare varor och tjänster får enbart underställas priskontroll i exceptionella fall. Vidare ska nämnda lista med eventuella ändringar publiceras i en offentlig tidskrift.

Kinas implementering

Kina har i stor utsträckning avvecklat prisregleringar och därigenom tagit viktiga steg i marknadsekonomins riktning. I samband med den årliga översynen 2002 meddelade Kina att marknaden redan bestämde priset för de flesta varor och tjänster. Systemet med dubbel prissättning har helt avvecklats. För de varor och tjänster som är underställda priskontroll existerar endast två former av priskontroll. Den ena formen aktualiseras i samband med handel med statliga bolag och den andra formen utövas genom statliga rekommendationspriser. Produkter som inte omfattas av prislagen, däribland produkter för export, är inte underställda sådan statlig styrning varför priserna fastställs av marknaden. Kina menar att detta gäller 98 % av alla priser.

3.5 Handelsrättigheter och särskilt utsedda handelsföretag

3.5.1 Handelsrättigheter

Kinas åtaganden

Utländska företags tillgång till handelsrättigheter var en av de viktigare frågorna under anslutningsförhandlingarna. Före 1978 sköttes utrikeshandeln helt av 12 statliga handelsföretag som vardera hade ansvar för handeln med vissa specificerade produkter. Trots vissa liberaliseringar under senare tid var möjligheten för företag i Kina att importera och exportera mycket starkt begränsad före landets anslutning till WTO (ca 35 000 kinesiska företag hade dessa rättigheter). Utländskt ägda företag hade enbart möjlighet att importera varor till den egna produktionen och exportera de produkter de själva tillverkade i Kina.

I anslutningsförhandlingarna åtog sig Kina att under en treårsperiod liberalisera handelsrättigheterna i Kina. Undantag gäller för vissa produkter som även fortsättningsvis enbart kan importeras eller exporteras av statliga handelsföretag eller särskilt utsedda handelsföretag (se avsnitt 3.5.2 och 3.8.5 nedan).

Ett år efter medlemskapet (december 2002) skulle joint ventures där den utlandsägda andelen är i minoritet ha fått fulla handelsrättigheter. Joint ventures som till majoriteten är utlandsägda ska få fulla handelsrättigheter

två år efter medlemskapet medan helt utlandsägda bolag samt utländska individer får vänta tills hela systemet liberaliserats, d.v.s. tre år efter anslutningen. Alla företag i Kina ska då kunna handla med utlandet. För utländska företag och individer kommer inga krav i form av minimikapital, tidigare erfarenhet eller exportkrav att ställas. Företag behöver inte heller tidigare ha investerat eller registrerats i Kina. Systemet med prövning och godkännande avvecklas vid treårsperiodens slut.

Det är värt att notera att handelsrättigheter inte är detsamma som rätten att distribuera varor. Distribution regleras separat och är en del av Kinas åtagande på tjänsteområdet¹⁸. Detta innebär att handeln till stor del fortsatt är begränsad fram till tre och i vissas fall fem år efter anslutningen då begränsningarna för distribution avvecklas.¹⁹

Helägda kinesiska bolag måste fortsatt ansöka om att få handelsrättigheter beviljade, något som förutsätter att vissa kapitalkrav uppfyllts. Svenska företag som vill köpa av kinesiska leverantörer som inte har handelsrättigheter måste därför gå via mellanhänder vilket komplicerar och fördyrar handeln. Kina har dock åtagit sig att även avskaffa begränsningar på kinesiska företags handelsrättigheter senast tre år efter WTO-tillträdet.

Kinas implementering

Enligt USTR (United States Trade Representative) har Kina ännu inte utfärdat någon förordning som ger handelsrättigheter till joint-venture bolag med utländskt minoritetsägande. USTR menar vidare att Kinas icke-transparenta lagstiftningsprocess gör det är svårt att veta om Kina kommer att implementera övriga åtaganden avseende handelsrättigheter i tid. EG-kommissionen har dock identifierat provisoriska regler²⁰ där Kina ställer krav på tidigare erfarenhet och minimikapital, något som strider mot landets åtaganden.

3.5.2 Särskilt utsedda handelsföretag

Åtagandet att införa fria handelsrättigheter gäller med två undantag. Det första innebär att vissa produkter tills vidare enbart får handlas av statliga handelsföretag (se avsnitt 3.9.4 nedan). Det andra undantaget, som enbart gäller i tre år från Kinas tillträde, begränsar handeln av ytterligare några produkter till särskilt utsedda handelsföretag ("Designated Trading Companies"). Under den treåriga övergångsperioden kommer antalet företag med sådana handelsrättigheter att öka. Särskild hänsyn ska tas till företag som använder dessa varor i sin produktion av färdigvaror samt företag som distribuerat varorna i Kina.

---

¹⁸ Se avsnitt 3.11.1.

¹⁹ För "common agents' services" och grossisthandel ska begränsningarna avskaffas på tre till fem års sikt beroende på produkt.

²⁰ MOFTEC Order No. 2003/1, från 31 januari 2003: "Provisional Rules on the Establishment of Sino-Foreign Trade Companies".

De produkter som är föremål för handel med särskilt utsedda företag, består av sex varugrupper: naturgummi, virke och vissa trävaror, plywood, ull, akryl, och vissa stålprodukter. Mer specificerade uppgifter återfinns i bilaga 2B till anslutningsprotokollet.

3.6 Importregim

3.6.1 Tullar

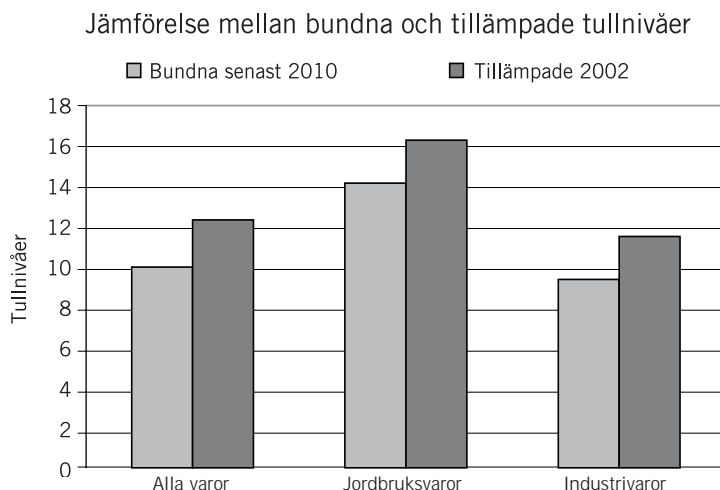
Bundna tullar är de tullar som ett WTO-land åtagit sig att högst ta ut vid import från andra WTO-länder. Om ett WTO-land bryter eller upphäver en bunden tull måste drabbade länder kompenseras t.ex. genom att tullen sänks på andra varor.

Kinas åtaganden

I anslutningsförhandlingarna till WTO åtog sig Kina att binda alla importtullar på industrivaror. Bundna tullar innebär en mer öppen, förutsägbar och transparent tullstruktur för företag som exporterar till Kina.

I Kinas tulltaxa för år 2000 finns 7062 positioner på åttaställig nivå. För närmare hälften av positionerna översteg den tillämpade tullen 15 %. För alla varor på både jordbruks- och industrivaruområdet låg den ovägda²¹ tillämpade tullnivån i genomsnitt på 16,4 %. Efter genomförandet av Kinas tullåtaganden beräknas den ovägda bundna tullnivån i genomsnitt sänkas till 9,8 %. En jämförelse mellan den tillämpade MGN-nivån för 2002 och de lägre nivåer som Kina åtagit sig att binda tullarna på redovisas nedan.

Diagram 3

Källa: OECD dokument CCNM/TD(2002)9 China's Tariff Regime.

²¹ Beräkningen tar inte hänsyn till storleken på importen.

Enligt åtagandet kommer Kina att sänka tullarna gradvis under en övergångsperiod. På industrivaruområdet kommer Kina att ha genomfört de tullsänkningar landet åtagit sig till senast år 2005 för de flesta produkter. Undantag gäller vissa motorfordon och delar till motorfordon för vilka sänkningar ska ha genomförts före den 1 juli 2006, vissa kemiska produkter för vilka den åtagna tullnivån ska införas år 2008 samt för vissa vävnader där den åtagna nivån ska gälla först år 2010.

Vidare har Kina anslutit sig till informationsteknikavtalet (ITA), vilket är mycket positivt för svensk del. Den svenska exportstatistiken för Kina 2001 visar att drygt en tredjedel av den totala exporten på drygt 16 miljarder kronor bestod av apparater och annan utrustning för telekommunikation. Flertalet tullpositioner inom denna sektor omfattas av ITA-avtalet och kommer att vara tullfria vid import till Kina senast år 2005.

Kina kommer också att tillämpa de tullnivåer som gäller i kemiharmoniseringsavtalet för huvuddelen av produkterna i den för svensk export viktiga kemisektorn. Tullnivåerna kommer för flertalet produkter att sänkas till 0 %, 5,5 % eller 6,5 %, beroende på varuslag.

Starka svenska exportintressen finns inom sektorerna trä, papper och pappersprodukter, läkemedel, järn och stål, byggmaskiner samt motorfordon. Utfallet inom dessa sektorer är följande:

- På läkemedel kommer tullarna att trappas ned till 3-6 % senast år 2004.
- Tullarna på flertalet träprodukter kommer att ligga i spannet 0-10 % senast år 2005.
- För de flesta papper och pappersprodukterna kommer tullarna ner till 5 eller 7,5 % senast år 2006.
- På järn och stålområdet kommer tullarna på flertalet produkter att ligga mellan 0-10 % senast år 2005.
- Tullarna på byggmaskiner kommer att vara nere mellan 3 och 10 % senast år 2004.
- På motorfordonsområdet kommer tullarna ligga i spannet 6-25 %. På t.ex. personbilar kommer tullarna att gå ned till 25 % den 1 juli 2006 från tidigare nivåer på upp till 100 %.

För svensk del är det också positivt att Kina lovar att stödja förslag till ytterligare tulliberalisering inom olika sektorer i linje med APEC:s²² förslag som presenterades i WTO 1999²³.

Utfallet för ett antal produkter av svenskt exportintresse redovisas på nästa sida:

---

²² Asia Pacific Economic Cooperation.

²³ Dokument WT/GC/W/138/ADD.1 ATL-initiativ på sektorer med kemiprodukter, fisk och fiskprodukter, skogsprodukter, miljörelaterade produkter, energirelaterade produkter, leksaker, medicinsk utrustning samt smycken och ädelstenar.

Tabell 7. Bundna tullnivåer med nedtrappningstider

Sektor	HS-nr	Produktbeskrivning	Tullnivå					
			2002 ¹	2003 ¹	2004 ¹	2005 ¹	2006 ¹	2006 ²
Vit sprit	220860	Vodka ²⁴	37,5%	28,3%	19,2%	10%		
Läkemedel	300410	Medicin innehållande penicillin	8%	6%				
Trä	440710	Sågat virke av barrträd	1%					
Papper	480411	Oblekt kraftliner	8%	7%	5%			
Järn och stål	720890	Varmvalsad plåt	6%					
Byggmaskiner	842951	Lastare	9,4%	7,2%	5%			
IT	ex851730	Telefon och telegrafväxlar	0%,3%	0%				
Motorfordon	ex870210	Buss för mer än 30 personer	37,5%	33,3%	29,2%	25%		
Motorfordon	870323	Personbilar	43,8%	38,2%	34,2%	30%	28%	25%
Motorfordon	870423	Lastbilar	21%	18%	15%			

¹ 1 januari   ² 1 juli

Sverige har fått gehör för önskemålen om tullsänkningar för huvuddelen av de tullpositioner som förts fram som svenska intressen. På flera områden har sänkningarna till och med blivit större än vad Sverige ursprungligen förväntade sig. Samtidigt, även om betydande tullsänkningar uppnåtts inom läkemedelssektorn och inom sektorn för järn och stål, har önskemål om full tullfrihet inte kunnat uppnås inom dessa sektorer. Trots betydande åtaganden om tullsänkningar för motorfordon har inte heller det svenska önskemålet om en högsta tullnivå på 15 % för bussar och personbilar kunnat uppnås.

Sammanfattningsvis kan ändå konstateras att Kina för flertalet produkter har bundit sina tullar på nivåer som avsevärt understiger tidigare tillämpade tullnivåer. Nivåerna är också anmärkningsvärt låga i förhållande till jämförbara länder (t.ex. Indien). WTO-tillträdet kommer att innebära stora tullsänkningar och ibland tullfrihet för viktiga svenska exportprodukter. Detta kommer att ge svenska exportörer ökat marknadstillträde till Kina.

Kinas implementering

EU konstaterade i samband med översynen att implementering av åtagna tullsänkningar generellt fungerar tillfredställande. I samband med granskningen av Kinas implementering av ITA-avtalet uppmärksammade EU och USA dock att Kina förefaller tillämpa *end use*-krav på vissa produkter, något som inte står i överensstämmelse med ITA-avtalet. Sedan detta problem lösts godkändes Kina som deltagare i ITA i april 2003.

²⁴ Vodka är egentligen inte en industrivaror utan en jordbruksvara.

3.6.2 Skatt på import

I samband med anslutningen uttrycktes misstankar om att interna skatter som moms togs ut på ett sätt som diskriminerade mot importerade produkter. Kina försäkrade att detta inte skulle förekomma efter anslutningen utan att alla skatter och avgifter som tas ut på import och export ska följa WTO:s regler om icke-diskriminering.

3.6.3 Befrielse från tullar

Kina tillämpar enligt sin tullagstiftning sedvanliga bestämmelser i form av tullfrihet eller nedsättning av tull bl.a. i samband med aktiv förädling och temporär import. Andra exempel på tullfria produkter är bränsle och förnödenheter för transportmedel i utrikestrafik. Undantag gäller givetvis också då det följer av internationella överenskommelser som Kina anslutit sig till. Ett ytterligare exempel är import av varor inom ramen för projekt som initierats av regeringen.

Vissa WTO-medlemmar uttryckte i samband med anslutningsförhandlingarna oro för tillämpningen av bestämmelserna bl.a. med avseende på bristande förutsägbarhet och transparens. Kina försäkrade emellertid, i samband med WTO-anslutningen, att tillämpningen av reglerna kommer att ske med fullt iakttagande av landets förpliktelser som medlem i WTO. Frågan synes inte på nytt ha varit aktuell efter anslutningen.

3.6.4 Tullkvoter

I anslutningsvillkoren ingår att Kina åtar sig att öppna årliga tullkvoter för import av vissa gödselmedel, nämligen NPK-gödselmedel, karbamid och ammoniumfosfat. En tullkvot öppnas också för s.k. ulltops (kammad ull). Kvottullsatsen för gödselmedlen är 4 % och för ulltops 3 %. De bundna tullsatserna utanför kvoterna ligger mycket högre eller på 50 % respektive 38 %. Detaljerade regler för administrationen av kvoterna finns intagna i Kinas anslutningsprotokoll. Kina ska också årligen lämna en rapport om detta till WTO och när helst det begärs svara på eventuella frågor.

Sverige uttryckte tidigt under anslutningsförhandlingarna intresse för kvoterna för gödselmedel. Såväl under anslutningsförhandlingarna som därefter har andra WTO-medlemmar inklusive EU uttryckt viss osäkerhet över hur tillämpningen sker i praktiken och hänvisat till kraven i anslutningsprotokollet på transparens, förutsägbarhet och enhetlig och rättvis behandling. Enligt EG-kommissionen sker fördelningen av kvoter ofta till företag som är närstående den kinesiska staten vilket missgynnar utländska företag. Kina har lämnat svar på vissa ställda frågor, men diskussionen är inte avslutad.

3.6.5 Kvantitativa importrestriktioner och importlicenser

Kinas åtaganden

Kina förbjuder eller begränsar importen av bl.a. vapen, ammunition, explosiva varor, narkotika, droger, gift, obscen material samt vissa matvaror, mediciner, djur och växter.

För ett antal andra varugrupper har Kina åtagit sig att ta bort kvantitativa importrestriktioner antingen direkt vid WTO-anslutningen eller under åren 2002-2005. Detta gäller bland annat socker, oljor, naturgummi, däck, textilfibrer, garner, motorer, kompressorer, luftkonditioneringsapparater, frysar, kylskåp, tvättmaskiner, CD-spelare, videoapparater, TV- och videokameror, radio- och TV-apparater, bilar, kranbilar och motorcyklar. I vissa fall ska importkvoterna gradvis ökas fram tills att de helt tas bort. Till exempel kommer importkvoten för bilar att fasas ut till år 2005. Bilkvoten höjdes till sex miljarder USD i samband med Kinas WTO-anslutning och kommer att öka med 15 % årligen fram till avvecklingen. Samma nivå gäller för bussar och lastbilar, men där fasas kvoterna ut ett år tidigare, dvs. år 2004.

Kina har vidare förbundit sig att administrera de kvantitativa restriktionerna i enlighet med WTO:s avtal om licensprocedurer. Fördelningen av kvoter och utfärdandet av importlicenser ska ske genom en enkel och transparent procedur, för att säkerställa fullt kvotutnyttjande.

Kina har härutöver åtagit sig att, samtidigt som ovannämnda restriktioner avskaffas, ta bort licenskraven för de varor som är föremål kvantitativa restriktioner. Dessutom har Kina förbundit sig att slopa licenskraven för ett antal andra varor som inte varit föremål för kvantitativa restriktioner.

Kinas implementering

EU, USA, Japan och andra länder ifrågasatte i samband med översynen 2002 flera punkter i Kinas implementering av sina åtaganden på området. Generellt riktades kritik mot omständliga procedurer och långa handläggningstider för utfärdandet av licenser. Härutöver ansåg EU att det var svårt att se hur Kina implementerade åtagandet i ansökningsprotokollet beträffande andelen av en kvot som skulle gå till företag som inte tidigare ansökt om kvottilldelning. Den kinesiska lagstiftningen verkade prioritera sökande med stark produktions-, försäljnings- och serviceförmåga. EU ansåg dessutom att man inte kan se någon klar vilja från Kina att avstå från krav på lokalt innehåll vid licensgivning.

Kina har varit allmänt positivt inställt till att uppfylla sina WTO-åtaganden, men har inte alltid lyckats. I vissa fall har landets WTO-delegater beklagat förseningar och brist på implementering men lovat bättring. I andra fall har

Kina tolkat sina åtaganden på annat sätt än vad EU och andra länder har gjort. Enligt uppgift från EG-kommissionen har Kina dock gått längre än vad som krävts enligt åtagandena när det gäller kvoter på kameror.

3.6.6 Tullvärde

Kinas anslutning till tullvärdeavtalet innebär att tullvärdet på en vara i första hand ska beräknas utifrån varans transaktionsvärde (det värde som varan faktiskt säljs för). Kina har således förbundit sig att inte längre använda minimipris eller referenspris för att bestämma tullvärdet. Kina kommer också att tillämpa tullvärdekommitténs beslut gällande "Treatment of Interest Charges in Customs Value of Imported Goods" och "Valuation of Carrier Media Bearing Software for Data Processing Equipment" senast två år efter Kinas anslutning till WTO.

Vid översynen av Kinas implementering i november 2002 meddelade Kina att landet redan tillämpar tullvärdeavtalet och att transaktionsvärdet tillämpas på mer än 95 % av det importklarerade godset. Kina medgav samtidigt att det fortfarande finns brister i landets tillämpning av avtalet. USTR indikerar också att det fortfarande finns problem med t.ex. användande av referenspris vid beräkning av tullvärde.²⁵ Kollegiet har dock inte kännedom om specifika problem på tullvärdeområdet vid import till Kina.

3.6.7 Tullprocedurer

I och med sin anslutning till WTO har Kina automatiskt antagit GATT-artiklarna V, VIII och X som avser transiteringsfrihet, avgifter och formaliteter i samband med import och export, samt offentliggörande och tillämpning av bestämmelser för handeln. I anslutningshandlingarna bekräftar Kina också att landet anslutit sig till WCO:s Kyoto konvention om förenkling och harmonisering av tullprocedurer från 1998 samt en reviderad version av denna från år 2000.²⁶ Denna version går mycket djupare och täcker in en stor del av de handelsprocedursreformer som ingår i de diskussioner som förs kring ett eventuellt WTO-avtal för handelsprocedurer.

Sverige har förhoppningar om att Doha-rundan kan leda till någon form av multilaterala regler för handelsprocedurer ("trade facilitation"). Den generella kinesiska inställningen till "trade facilitation" i WTO är att frågan bör inkluderas i de kommande förhandlingarna. Under 2002 publicerade Leif Pagrotsky och sin dåvarande kinesiska motpart en gemensamt skriven artikel i International Herald Tribune, där behovet av ett starkare WTO regelverk på handelsprocedurområdet lyftes fram. Till följd av ett ministerskifte på

²⁵ United States Trade Representative, "2002 Report to Congress on China's WTO Compliance".

²⁶ Det krävs minst 40 underskrifter för att konventionen skall träda ikraft. I nuläget har 11 länder ratificerat konventionen. Samtidigt står ett stort antal länder på gränsen till att skriva under (alla EU-länder, USA etc.).

handelsministerposten i Kina så har Kinas tidigare tydliga ställning i frågan blivit något mer oklar. Landet har inte heller varit aktivt i de hittillsvarande WTO-diskussionerna. Kinas åtaganden att implementera ovan nämnda GATT-artiklar och landets tillträde till den reviderade WCO-konventionen är dock positivt för tillkomsten av ett handelsproceduravtal.

3.6.8 Inspektion före skeppning (PSI)

PSI innebär i princip att man kräver att det skeppningsklara godset inspekteras i exportlandet av ett expeditions- eller PSI-företag som arbetar på importlandets uppdrag för att kontrollera att godset uppfyller importlandets regler, föreskrifter och krav. I denna inspektion ingår ofta kontroll av fakturavärdet på det utgående godset, för att få underlag för tulluppbörd i importlandet. WTO-avtalet om PSI reglerar närmare hur ett kontrollarbete skall utföras, inte minst vad avser priskontrollen.

Kina har inte formellt anmält användning av ”preshipment inspection” (PSI) till WTO, men har angett att landet avser att följa PSI-avtalet samt artikel VIII i GATT-avtalet vid uttag av avgifter.

Enligt uppgift tillämpar dock Kina en form av PSI som avser tredjeparts kontroll av tekniska regler. Reglerna är svårtolkade och det svenska näringslivet anser att det är angeläget att finna en lösning som innehåller ett ömsesidigt godkännande av testresultat. Några andra problem med PSI har inte nu kunnat identifieras. Detta behöver emellertid inte innebära att dolda problem inte finns.

3.6.9 Antidumpning och utjämningsåtgärder

Antidumpnings- och utjämningsåtgärder utgör en form av extratullar som under vissa förutsättningar tas ut på import av varor som är dumpade respektive subventionerade. Med dumpade varor förstås, något förenklat, varor som har lägre pris vid export än på hemmamarknaden. Subventionerade varor är sådana varor som åtnjuter statligt eller annat offentligt stöd i exportlandet. Dumpning är i sig inte förbjuden enligt WTO:s regler. Det är endast när de dumpade varorna förorsakar väsentlig skada för industrin på importmarknaden som åtgärder (antidumpningstullar eller prisåtaganden) får vidtas. Motsvarande gäller vid import av subventionerade varor.

Kinas åtaganden

Redan före WTO-anslutningen tillämpade Kina med stöd av en inhemsk förordning antidumpningsåtgärder mot bl.a. Ryssland. Några utjämnings-

tullar mot skadevällande subventioner har Kina dock troligtvis inte använt sig av. Den kinesiska antidumpningsförordningen från 1997 har i samband med anslutningen kraftigt modifierats för att fullt ut motsvara gällande WTO-regler. Kina har därför bl.a. förtydligat lagstiftning om hur en berörd part bereds möjlighet att ta del av hur dumpningsmarginalen beräknas samt om hur myndigheterna objektivt fastställer skada och orsak till skada till följd av den dumpade importen. Kina har en väl uppbyggd administration för antidumpningsprocedurer.²⁷ Kina har meddelat att beslut som fattats under antidumpningsundersökningar som initierats före Kinas WTO-anslutning inte ska kunna ifrågasättas. Kina har däremot gått med på att revidera sina beräkningar av dumpningsmarginaler samt nivåerna på de antidumpningstullar som beslutats före anslutningen. Kina åtar sig här att gå längre än vad WTO:s regler stipulerar. Översyner av existerande åtgärder görs senast fem år efter dagen för deras införande.

På motsvarande sätt har också en WTO-förenlig subventionsförordning presenterats. Denna har kritiserats på samma grunder som antidumpningsförordningen (se ovan).

Kinas implementering

Kina accepterade att implementera landets åtaganden såväl inom antidumpning som inom subventionsområdet före landets WTO-anslutning. Sedan tillträdet har landet tydligt deklarerat att lagstiftningen reviderats och att ovan nämnda åtaganden uppfyllts. De frågor som ställts i samband med översynen har Kina utförligt besvarat till frågeställarnas belåtenhet.

Fortfarande anses kinesiska myndigheter ändå brista i öppenhet och transparens, främst i frågor som gäller konfidentiell information och offentliggörande av icke-konfidentiella sammanfattningar till parter som berörs av en antidumpningsutredning. Redan i sin första anmälan till WTO av vidtagna åtgärder per den 30 juni 2002 registrerade Kina 17 pågående antidumpningsåtgärder. Det förefaller som om Kina är väl medvetet både om instrumentets faror och dess möjligheter och att landet sannolikt kan förväntas ytterligare öka sin aktivitet på detta område. Kina är i dagsläget föremål för fler antidumpningsåtgärder än något annat land men är ännu ingen stor användare av sådana åtgärder. Även om det är sannolikt att Kina kommer att öka sin användning av antidumpningsåtgärder finns det argument för varför Kina inte kommer att välja den vägen. En ökad kinesisk användning av antidumpningsåtgärder kan vara skadligt för landets liberalisering och för landets ekonomiska utveckling. Vidare, under en övergångstid kommer andra WTO-medlemmar att ha mycket större möjligheter att införa antidumpningsåtgärder och skyddsåtgärder mot Kina än tvärtom (se avsnitt 3.12). Följakt-

---

²⁷ Efter att ha hanterats på ett antal olika myndigheter kommer alla aspekter av antidumping från våren 2003 att hanteras av Ministry of Commerce.

ligen kan det hävdas att det ligger i Kinas intresse att under Doha-rundan verka för en begränsning av möjligheten att tillämpa antidumpingstullar.²⁸

3.6.10 Skyddsåtgärder

Enligt WTO kan åtgärder vidtas med stöd av GATT:s allmänna skyddsklausul (artikel XIX). Klausulen tillåter ett medlemsland att införa skyddsåtgärder mot plötsliga importökningar av marknadsstörande karaktär. En skyddsåtgärd ska i princip tillämpas globalt, dvs. utan diskriminering mellan olika länder. Åtgärden kan dock tillämpas selektivt mot vissa länder om importen från dessa ökat "oproportionerligt mycket".

Kinas åtaganden

Kina har åtagit sig att anpassa den egna nationella lagstiftningen om skyddsåtgärder så att den helt överensstämmer med WTO:s regler.

Kinas implementering

Kinas nationella skyddsåtgärdsförordning var föremål för översyn vid WTO:s skyddsåtgärdskommittés möte i oktober 2002. Flera WTO-medlemmar kritiserade Kina för hur landet under sin skyddsåtgärdsförordning behandlar konfidentiell information, hur andra åtgärder än tullar och kvoter tillämpas, ansvarsfördelningen mellan handläggande myndigheter samt för hur skadekriteriet och förlängning av en åtgärd fastställs.

I maj 2002, två månader efter USA vidtog skyddsåtgärder mot stålprodukter, introducerade Kina provisoriska skyddsåtgärder mot vissa stålprodukter. Därefter, i november 2002, införde Kina definitiva skyddsåtgärder på några stålprodukter för WTO. Även EU införde provisoriska resp. definitiva skyddsåtgärder på stålprodukter.

EU var bekymrat över Kinas första skyddsåtgärder efter WTO-inträdet, särskilt eftersom de omfattade rostfritt stål, en produkt som varken är föremål för skyddsåtgärder från USA eller EU. Inom EU såg man också risk för att Kinas skyddsåtgärder (som var i form av tullkvoter baserade på den genomsnittliga importen de tre senaste åren med ett tillägg på 10%) skulle få betydande återhållande effekt på exportmöjligheterna till Kina. En fortsatt stark ekonomisk tillväxt i Kina förväntades leda till en ännu snabbare ökning av stålefterfrågan. EU och Kina fann dock ganska snart en kompromisslösning som innebar att EU fick undantag från skyddsåtgärderna för 75 % av de rostfria produkterna.

---

²⁸ För en utveckling av detta argument se Messerlin, Patrick, "China in the WTO: Antidumping and Safeguards", World Bank working paper, 14 december 2002.

3.7 Exportregim²⁹

3.7.1 Exporttullar och andra exportavgifter

Exporttullar läggs 84 produkter i Kinas tulltaxa, däribland ferrolegeringar, avfall och skrot av järn och stål, raffinerad koppar och kopparlegeringar samt obearbetad aluminium (en fullständig lista finns i bilaga 6 till Kinas anslutningsprotokoll). Tullnivån ligger mellan 20-40%, beroende på produkten, och anges vara en maximinivå. Under de senaste två åren har endast ett fåtal av dessa produkter, till ett ringa värde, importerats till Sverige från Kina.

3.7.2 Exportrestriktioner och exportlicenser

Restriktioner och licensiering ska efter WTO-inträdet endast tillämpas i de fall där de är rättfärdigade av WTO-bestämmelserna. Kina har också förbundet sig att årligen anmäla återstående exportrestriktioner till WTO.

Kina förbjuder export av narkotika, droger, gifter, material som innehåller statshemligheter samt sällsynta djur och växter. Dessa exportrestriktioner tillämpas i syfte att upprätthålla nationell säkerhet, skydda mot uttömmande av naturresurser, uppfylla åtaganden i internationella avtal och liknande. Därutöver tillämpar Kina exportlicenskrav bl.a. för vissa jordbruksprodukter, råvaror och kemikalier.

3.8 Varuhandelspåverkande näringspolitik

3.8.1 Subventioner

WTO:s avtal om subventioner och antisubventionsåtgärder definierar en subvention som ett offentligt bidrag (i form av en direkt överföring, en skattelättnad, ett inkomststöd, ett prisstöd eller liknande) som ger fördel till mottagaren av bidraget. För att en subvention ska omfattas av vissa delar av avtalet måste den också vara specifik. Avtalet skiljer vidare mellan tre typer av subventioner: 1. förbjudna subventioner, 2. subventioner som kan ge upphov till antisubventionsåtgärder, och 3. tillåtna subventioner.

Kinas åtaganden

Kina har åtagit sig att avveckla alla subventioner som är förbjudna enligt artikel 3 i subventionsavtalet (exportsubventioner och subventioner till förmån för inhemska framför importerade insatsvaror). Härmed avses direkta exportstöd och s.k. "local content subsidies" (stöd till företag som i sin produktionsprocess använder inhemskt producerade insatsvaror).

---

²⁹ Vad gäller exportsubventioner, se avsnitt 3.8.1 nedan.

Kina har därutöver åtagit sig att anmäla alla landets subventioner (både förbjudna och tillåtna) till WTO. Detta underlättar för andra WTO-medlemmar som vill se till att Kina avvecklar förbjudna subventioner eller som vill införa antisubventionsåtgärder mot tillåtna subventioner som orsakar skada. Trots att Kina är ett utvecklingsland har landet åtagit sig att begränsa sin rätt till särskild och differentierad behandling i enlighet med artikel 27 i subventionsavtalet. Kina förbehöll sig dock rätten till särskild och differentierad behandling i enlighet med artikel 27.10, 27.11, 27.12 och 27.15. Detta innebär att en för Kina fördelaktigare (högre) de *minimis* gräns måste överstridas innan kinesiska produkter kan bli föremål för antisubventionsåtgärder.

I samband med Kinas WTO-tillträde ifrågasatte vissa WTO-medlemmar den kinesiska statens stöd till statliga banker. Kina menade dock att betalningar till statliga banker inte nödvändigtvis innebar ”fördel” för bankerna i den bemärkelse som åsyftas i subventionsavtalet. Samtidigt förklarade Kina ändå att statsägda företag, inklusive banker, ska drivas på kommersiell basis och kommer att ansvara för egna vinster och förluster.

Kinas implementering

Vid översynen av Kinas lagstiftning var många WTO-medlemmar tveksamma till Kinas implementering av landets åtaganden på området för industripolitik inklusive subventioner.

Tveksamheten gällde i första hand om Kina avvecklat alla förbjudna subventioner, bland annat stöden till förmån för egna framför importerade insatsvaror (”local content” subventioner). Enligt vissa WTO-medlemmar utgör Kinas stöd till företag i särskilda ekonomiska zoner (SEZ) exportsubventioner eller ”local content” subventioner som är förbjudna i subventionsavtalet. Kina hävdar dock att sådana subventioner syftar till att gynna regional utveckling och locka utländska direktinvesteringar och att samtliga otillåtna exportstöd har eliminerats. Flera WTO-medlemmar har dock gett uttryck för tveksamheter kring öppenheten från kinesisk sida. Det är ännu oklart huruvida åtagandena har följts.

I samband med översynen i subventionskommittén betonade några WTO-medlemmar vikten av en uttömmande och i tid gjord anmälan av samtliga nationella subventionsprogram. De var vidare kritiska mot Kinas oförmåga att anmäla alla stödåtgärder. Vissa medlemmar ifrågasatte dessutom de anmälningar av existerande stödprogram som Kina gjort.

Kina har ett mycket omfattande stödprogram och det är knappast troligt att det går att få en fullständig och rättvisande bild över dess helhet trots de krav på anmälningar som ställs. Vid översynen meddelade Kina att landet har haft

problem med att få fullständig information om subventioner i landet. Flera parter, liksom WTO-sekretariatet, var positiva till tekniskt stöd för att underlätta den årliga subventionsanmälan för Kina. På grund av Kinas karaktär av transitionsekonomi och betydande varuproducent ansåg man från svensk sida tidigt det nödvändigt att neka Kina möjlighet att subventionera exporten. Härtill kopplades även önskemål om en specifik skyddsklausul (se avsnitt 3.12).

3.8.2 Tekniska handelshinder³⁰ (TBT)

Olikheter mellan länders tekniska föreskrifter kan bli ett hinder i den internationella handeln. WTO:s TBT-avtal reglerar tillkomst och tillämpning av tekniska föreskrifter och standarder, inkl. förpacknings-, märknings- och etiketteringskrav, samt metoder för provning och certifiering av överensstämmelse med tekniska föreskrifter och standarder. Medlemmarna i WTO ska anmäla förslag till nya föreskrifter och provningsmetoder till WTO-sekretariatet och därmed ge övriga länder möjlighet att framföra synpunkter.

Kinas åtaganden

Enligt anslutningsprotokollet ska Kina på TBT-området fullgöra tretton särskilda åtaganden. Dessa gäller alla fundamentala delar av TBT-avtalet: anslutning till den s.k. standardiseringskoden; förändrad organisation och översyn av tvingande och frivilliga standarder samt anpassning av dessa till internationella standarder; översyn av tekniska föreskrifter; successivt ökad användning av internationell standard i tekniska föreskrifter; godtagande av andra medlemmars tekniska föreskrifter som likvärdiga de egna föreskrifterna om de uppfyller samma syften; tillkännagivande av lokala myndighetsorgan och privata organ som utfärdar tekniska föreskrifter; tillkännagivande av erkända organ för bedömning av överensstämmelse; införande av ny lagstiftning för bedömning och kontroll av kemikalier; tillförsäkra att organ för bedömning av överensstämmelse endast utgår från sakliga och produktrelaterade bedömningar (ansvarsområden ska tillkännages) samt- att samma organ svarar för kontroll av såväl importerade som inhemska produkter.

Kinas implementering

I samband med den årliga översynen redogjorde Kina i oktober 2002 för de åtgärder som vidtagits för att uppfylla landets åtaganden enligt anslutningsprotokollet. Kina meddelade att man hade fullgjort sin anslutning till standardiseringskoden (the Standardization Administration of China, SAC) och avgett formell underrättelse enligt avtalets artikel 15.2 om genomförande

---

³⁰ Technical Barriers to Trade

och tillämpningen av avtalet. Översyn av standardiseringssystemet pågår (gäller tre kategorier: nationella, lokala och sektoriella standarder). Den uppdelning som nu görs i "mandatory standards" (tekniska föreskrifter i TBT-avtalets mening) och "recommendatory standards" (standarder i avtalets mening) ska i kommande revidering av standardiseringslagstiftningen ändras enligt den terminologi som gäller enligt avtalet. Användningen av internationella standarder i tekniska föreskrifter ska öka med 2 % årligen varigenom målet om att uppnå en 10 % ökning under en femårsperiod kommer att uppnås.

Kina påpekade helt riktigt att det saknas erfarenhet av och riktlinjer för hur bestämmelserna i TBT-avtalet om godkännande av likvärdiga tekniska föreskrifter ska tillämpas. När sådana riktlinjer finns avser Kina att iaktta dessa.

Listor över lokala myndighetsorgan och privata organ som kan utfärda tekniska föreskrifter och över erkända organ för bedömning av överensstämmelse ("conformity assessment bodies") har tillkännagivits och kommer vid behov att uppdateras. Ett nytt lagförslag om tekniska föreskrifter för kemikalier har tagits fram och kommer enligt uppgift att kunna kungöras inom uppsatt tidsgräns (ett år).

Sammanförande av kontroll för importerade och inhemskt tillverkade produkter till samma organ för bedömning av överensstämmelse har genomförts på ett antal områden (bl.a. ångpannor, läkemedel, fartyg och flygplan) men återstår på andra områden, där man dock med tillförsikt ser på möjligheten att klara av detta inom uppsatt tidsgräns.

Även om åtgärder vidtagits i Kina vad gäller vissa systemfrågor menar EG-kommissionen dock att det finns många enskilda problem i Kina på TBT-området.

Kommissionen har ifrågasatt om Kina verkligen använt sig av det sätt som är det minst handelshindrande när man infört nya regler gällande livsmedel och kosmetika. Från den 1 juli 2002 krävs att sådana varor ska åtföljas av ett "certificate of import-export food/cosmetics labeling verification". Kommissionens första bedömning är att kravet utgör ett onödigt och oberättigat handelshinder som strider mot TBT-avtalet. Kritik från kommissionen har även gällt stränga regler för strålning från mobiltelefoner.

Kommissionen har också påpekat för Kina att landet har problem med att på ett enhetligt sätt tillämpa tekniska regler och procedurer för bedömning av överensstämmelse när det gäller aktiva farmaceutiska ingredienser.

Från europeisk sida har man även tagit upp problem med ansökningar för importlicens för läkemedel. Kraven och specifikationerna i ansökningshandlingarna ändras varje gång en ny ansökan inkluderar specifikationer som

går utöver vad som godkänts i tidigare ansökningar. De företag som redan har beviljats importlicens måste då se till att uppfylla den nya standarden om inte licensen ska återkallas.

Det nya obligatoriska certifieringssystem (CCC) som väntas träda i kraft i Kina den första augusti 2003 berör många för Sverige viktiga produkter (t.ex. el-produkter, mobiltelefoner och bilar). Det svenska näringslivet har signalerat att detta system kan medföra problem i form av ökade kostnader för certifiering.

3.8.3 Sanitära och fytosanitära åtgärder (SPS)

Nationella säkerhets- och hälsoföreskrifter kan försvåra handeln med livsmedel, djur och växter. WTO-avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder ("Sanitary and Phytosanitary Measures") innehåller regler för hur skyddsåtgärder bör utformas för att inte verka handelshindrande men ändå skydda människors, djurs och växters liv och hälsa. Åtgärderna ska t.ex. så långt möjligt baseras på internationellt erkända standarder. Åtgärder som inte baseras på internationella standarder måste baseras på vetenskapligt underlag och vedertagna principer för riskanalys.

Kinas åtaganden

Kina har förklarat att landet bara tillämpar handelsbegränsande sanitära och fytosanitära åtgärder i den utsträckning det är nödvändigt för att skydda människors, djurs och växters liv och hälsa. Kina har också uppgett att de flesta av landets existerande SPS-åtgärder baseras på internationella standarder, riktlinjer och rekommendationer. Vidare ska sådana åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle kunna innebära förtäckta handelshinder. I enlighet med avtalet ska SPS-åtgärder inte upprätthållas utan tillräckliga vetenskapliga bevis. Kina har även bekräftat att landet helt kommer att anpassa sig till SPS-avtalet och garanterar att alla lagar, förordningar och andra krav är i överensstämmelse med avtalet.

Kinas implementering

Kina har, i enlighet med SPS-avtalets krav, inrättat såväl en "Enquiry Point" som en "Notification Authority" som ska tjäna som upplysningscentral om regelverken respektive knutpunkt för notifikationer. Kina har också skapat en särskild myndighet som ska bevaka att hänsyn tas till existerande internationella standarder vid fastställande av nationella standarder.

I enlighet med åtagandena i anslutningsfördraget har Kina före anslutningen också gjort en genomgång av existerande nationella föreskrifter, vilket resulterat i anmälningar av ca 140 SPS-föreskrifter. Enligt Kina har landet besva-

rat alla frågor som uppkommit med anledning av dessa notifikationer, ett påstående som flera WTO-medlemmar med säkerhet har invändningar emot.

Några länder har haft anmärkningar på Kinas uppfyllande av sina förpliktelser enligt SPS-avtalet. Både Taiwan och Thailand har klagat på förseningar då det gällt utfärdande av importtillstånd. Nya Zeeland har, liksom USA, pekat på att Kina på flera områden inte ännu motsvarat kraven enligt SPS-avtalet, t.ex. i fråga om harmonisering, ekvivalens, riskvärdering och transparens. Australien, som varit en viktig bidragsgivare av tekniskt bistånd till Kina på SPS-området, har däremot pekat på flera områden där förbättringar uppnåtts.

EU har också identifierat ett antal problem med Kinas SPS-tillämpning. Bland annat införde Kina i oktober 2002 nya krav på fytosanitära certifikat och krav på märkning av förpackningsvirke. Enligt EG-kommissionen har Kina gått för långt i sina krav i förhållande till de internationella standarder som finns på området. Kina anser däremot att åtgärderna är förenliga med internationella normer. Enligt Växtinspektionen (SJV) klarar Sverige de kinesiska kraven vilka således inte bör påverka den svenska träexporten. Flera andra EU-länder har dock reagerat starkt mot de kinesiska kraven och frågan har diskuterats i SPS-kommittén.

3.8.4 Handelsrelaterade investeringsåtgärder (TRIMs)

TRIMs-avtalet fastställer att vissa investeringsåtgärder inte är förenliga med GATT. Som exempel kan nämnas krav på lokalt innehåll i produktionen och krav relaterade till handelsbalansen.

Kinas åtaganden

Kina har förbundit sig att implementera TRIMs-avtalet från och med anslutningsdagen. De särskilda undantag om förlängda övergångsperioder som gäller för u-länder ska inte gälla Kina. Detta åtagande är ett stort steg. Många är de krav som Kinas riktade industripolitik tidigare ställt på utländska investerare i detta sammanhang.

Kinas implementering

Kinas implementering av TRIMs-avtalet har inte varit utan vissa problem. Inför den översyn som skedde i samband med landets första år som WTO-medlem framkom att det fortfarande fanns kring tio kinesiska lagar som skulle behöva ändras för att TRIMs-avtalet skulle efterlevas fullt ut. Kina har lämnat in ett dokument till WTO som anmäler åtgärder som är under modifiering. Det är dock mycket som talar för att vissa otillåtna investeringsåtgärder fortfarande existerar.

3.8.5 Statliga handelsföretag³¹

Kinas åtaganden

Som noterats ovan (avsnitt 3.5.2 särskilt utsedda handelsföretag) har Kina i och med landets anslutning till WTO åtagit sig att införa fria handelsrättigheter. Dock kommer handeln med vissa varor fortsatt att vara begränsad till de statliga handelsföretagen. På importsidan omfattar begränsningarna fem kategorier av jordbruksvaror (spannmål, vegetariska oljor, socker, tobak och bomull), rå och processad olja och kemiska gödningsmedel. En viss del av importen av olja och gödningsmedel kommer att få importeras av företag som inte är statliga.

När det gäller export från Kina har statliga handelsföretag monopol på handel med vissa jordbruksprodukter (bomull, te, riskorn och sojaböner), mineraler, processad olja, silke (fram till 2005), bomullsgarn och några tyger. En fullständig lista över produkter som enbart får importeras respektive exporteras av statliga handelsföretag återfinns i bilaga 2A1 och 2A2 till anslutningsprotokollet.

Sedan WTO-tillträdet måste Kina följa WTO:s regler om statliga handelsföretag (främst artikel XVII i GATT). Detta innebär att statliga företag måste agera på ett icke-diskriminerande sätt, samt enbart utifrån kommersiella överväganden (pris, kvalitet, köp- och försäljningsvillkor etc.). Kina har också åtagit sig att lämna information om inköpsprocedurerna vid import och prismekanismerna vid export. Inga fördelaktiga villkor kan beviljas för inköp eller försäljning. Detta innebär en förändring jämfört med före medlemskapet då ingen insyn fanns i dessa företags handel.

Kinas implementering

Enligt den första översynen inom WTO har Kina implementerat sina åtaganden med avseende på statliga handelsföretag på ett tillfredställande sätt.³²

3.8.6 Jordbrukspolitik³³

Kinas åtaganden

Kinas slutliga, bundna tullar på jordbruksprodukter faller oftast inom intervallet 0–20 %. Högre tullar än så gäller i första hand för vissa trädgårdsprodukter, spannmål, socker och cigaretter. En handfull tullkvoter finns också:

³¹ Hur statsägda företag berörs av WTO:s regelverk mer generellt nämns i avsnittet 3.4.4 om statsägda bolag.

³² Report of the Council of Trade in Goods on China's Transitional Review (G/L/596).

³³ Texten om Kinas åtaganden på jordbruksområdet är till största delen skriven av Jordbruksverket. Kollegiet har endast gjort mindre tillägg på vissa punkter. Verkets yttrande kan på begäran erhållas från Kommerskollegium.

Tabell 8. Kinas tullkvoter

Produkt	Slutlig kvot, ton	Tullsats inom kvot ³⁴
Vete, vetemjöl	9 636 000	1-10 %
Majs, majs mjöl	7 200 000	1-10 %
Ris	2 660 000	1-9 %
Sojabolja	3 587 100	9 %
Palmolja	3 168 000	9 %
Rapsolja	1 243 000	9 %
Socket	1 945 000	15 %

Källa: WT/ACC/CHN/49/Add.1

Den jordbruksprodukt Sverige drev starkast i förhandlingarna var vodka. Kinas slutliga tullbindning för den produkten är 10 %, vilket är betydligt lägre än de 46,7 % som var utgångsläget. Den svenska exporten av vodka till Kina är i dagsläget obetydlig, men bör kunna öka som en följd av den lägre tullen.

De främsta svenska exportprodukterna, och Kinas tullåtaganden för dem, framgår av tabellen nedan.

Tabell 9. Kinas tullåtaganden för produkter av svenskt intresse

KN-nr	Beskrivning	Bastull, %	Slutlig tull, %	Svensk export 2001 (tkr)
0103 92	Levande svin	10	10	2 556
0207 14	Styckningsdelar, fjäderfä	16	10	8 597
0710 21	Frysta ärter	13	13	3 128
0811 90	Frysta bär	33	30	13 319
1507 90	Sojaböolja	63,3	9	3 678
1516 20	Veg. fetter och oljor	34	25	2 346
2106 90	Livsmedelsberedningar	30	20	8 943

Källa: SCB och dokument WT/ACC/CHN/49/Add.1

Den riktigt stora sänkningen gäller alltså sojaböolja. Förbättrade villkor värda att notera gäller också för styckningsdelar av fjäderfä, och för livsmedelsberedningar.

Enligt villkoren för Kinas anslutning har landet inte någon rätt att ge exportbidrag. Kina har här, liksom många andra länder, iklätt sig långt större åtaganden än exempelvis EU och USA.

³⁴ De högre tullarna gäller för den mer förädlade produkten (alltså för någon form av mjöl).

Följande begrepp används i WTO för att klassificera de interna stöden till jordbruket:

AMS (Aggregate Measurement of Support) är ett stödmått som används för att beräkna de interna stöd som inte är undantagna från reduktionskrav, dvs. de s.k. gula stöden som anses ha handelspåverkande effekter. Här ingår bl.a. marknadsprisstöd och stöd till insatsvaror.

Den blå boxen omfattar stöd inom produktionsbegränsande program som grundas på fast areal och fast avkastning, betalas ut för högst 85 procent av basnivån eller för ett fast antal djur. De blå stöden är undantagna från reduktion och behöver inte räknas med i aktuell total AMS. EU:s djurbidrag och arealersättning är exempel på blå stöd.

De gröna stöden är helt undantagna från reduktionskrav i jordbruksavtalet då de anses ha begränsade effekter på handeln. Dessa stöd ska uppfylla dels det generella kravet på minimalt handelsstörande effekter eller effekter på produktionen och dels de särskilda stödspecifika kriterierna i bilaga 2 till jordbruksavtalet.

De minimis-regeln innebär att handelspåverkande stöd till en specifik produkt som understigen en viss procent av produktionsvärdet (5 procent för i-länder och 10 procent för u-länder) är undantagna från reduktion. Detsamma gäller för generella handelspåverkande stöd som understiger samma procent av värdet av den totala jordbruksproduktionen.

Vad gäller *interna stöd* anmäler Kina inga stöd i den blå boxen. I den gröna boxen – som innehåller stöd med begränsad handelspåverkan – ligger främst satsningar på infrastruktur, och lagerhållning i syfte att främja livsmedels-säkerheten. De *gröna stöden* uppgick i genomsnitt till 17,6 miljarder USD per år under perioden 1996-1998. Detta låg ungefär på samma nivå som EU:s gröna stöd under 1998 (ca 18,6 miljarder USD).

När det gäller de *handelspåverkande stöden* redovisar Kina negativ produkt-specifik AMS, eftersom de administrativa priserna för vete, ris och bomull är lägre än priserna på världsmarknaden. Den icke-produktspecifika AMS är dock positiv, främst på grund av stöd till insatsvaror.³⁵ Gränsen för de *minimis-stöd* ligger i Kinas fall på 8,5 %. Kinas de *minimis*-gräns fastställdes därmed på en nivå mellan de gränser som gäller generellt för i-länder respektive u-länder. Kina gjorde alltså ett mer långtgående åtagande än vad som krävs av u-länder i jordbruksavtalet. Då den icke-produktspecifika AMS uppgår till endast 1,4 % av det totala produktionsvärdet för jordbrukssektorn, är dessa stöd helt undantagna från reduktion.

³⁵ WT/ACC/CHN/38/Rev.3

Sammantaget betyder detta att Kina inte har några reduktionsåtaganden att genomföra när det gäller stödet till jordbruket. Dessutom kan det vara värt att notera att Kina inte har anmält några s.k. *SDT-stöd*, dvs. stöd som är undantagna från reduktion endast i u-länderna.

Kinas implementering

Det är tydligt att Kina ligger långt ifrån EU i jordbruksfrågorna. Särskilt gäller detta internstöden där Kina placerar sig betydligt närmare Cairnsgruppen än EU. Kina använder till stor del gröna stöd i jordbruket, dvs. stöd som antas ha begränsad effekt på handeln. Kina har dock ett relativt stort utrymme att införa handelspåverkande stöd utan att detta strider mot åtagandena vid anslutningen.

Enligt anslutningsprotokollet ska bl.a. WTO:s jordbrukskommitté göra en översyn av hur Kina implementerat avtalet. Två frågor är särskilt relevanta för jordbrukets del, nämligen Kinas hantering av tullkvoter och av SPS-bestämmelser (SPS berörs i avsnitt 3.8.3).

När det gäller tillämpningen av åtagandena har Kina främst fått kritik i WTO för sin administration av tullkvoter. I jordbrukskommittén har USA, EU, Japan, Kanada och Thailand ställt frågor om Kinas administration av tullkvoter, och har också påpekat flera brister. Ländernas kommentarer skiljer sig åt en hel del, men några generella problem kan urskiljas:

- Kina har delat upp flera spannmålskvoter i två delar: en för import och en annan för aktiv förädling, trots att avtalet inte säger något om detta.
- Kina öppnade sina kvoter flera månader för sent.
- Det är oklart på vilka grunder kvoterna har fördelats, trots att Kina är skyldig att rapportera hur detta har gjorts och vem som har fått tilldelning.
- Den kinesiska administrationen är alltför krånglig och svår att få insyn i.

I samband med översynen har Kina bl.a. framhållit att det inte finns någon regel i WTO som säger att tullkvoter ska ha fördelats den 1 januari varje år.

3.8.7 Flygindustriavtalet

Kina avser att inte skriva under det civila flygindustriavtalet under WTO³⁶, men har försäkrat att landet inte avser att tillämpa förmånsvillkor eller annan industriell kompensation vid köp av civila flygplan.

---

³⁶ Flygindustriavtalet omfattar de viktigaste producenterna av civila flygplan i världen (i huvudsak i-länder). Det har endast 26 medlemmar, bl.a. EU, USA, Kanada, Brasilien m.fl.

3.9 Immaterialrätt

TRIPS-avtalet består av bindande minimiregler om immaterialrättsligt skydd vad gäller upphovsrätt, varumärken, geografiska ursprungsbeteckningar, mönster, patent, kretsmönster för halvledare samt företagshemligheter. Dessutom innehåller TRIPS-avtalet regler som ställer upp minimikrav när det gäller utformningen av medlemsländernas lagstiftning i fråga om sanktioner och rättsmedel för säkerställande av skydd för immaterialrättigheter.

Kinas åtaganden

Kinas lagstiftning på det immaterialrättsliga området har genomgått en mycket omfattande reform de senaste tio åren. Reformen har genomförts som en nödvändig förutsättning för ett WTO-tillträde. De största förändringarna i Kinas lagstiftning har således skett före snarare än efter Kinas WTO-tillträde. I samband med anslutningen till WTO har Kina dock åtagit sig ytterligare reformer. Syftet är att all immaterialrättslig lagstiftning (bland annat reglerna om upphovsrätt, varumärkesrätt, patent och skydd för företagshemligheter) ska bli TRIPS-förenlig.³⁷ Kina har också förbundit sig att förbättra verkställigheten av immaterialrättsliga regler. Dessa åtaganden gäller fullt ut från dagen för WTO-tillträdet, utan några övergångsperioder.

Inför WTO-anslutningen specificerade Kina ett antal åtaganden varav några är av särskilt intresse ur ett svenskt perspektiv:

- På det upphovsrättsliga området åtog sig Kina bland annat att klargöra betalningssystemet för sändning av musik på TV och i radio samt i andra offentliga sammanhang.³⁸ Om denna lagstiftning tillämpas kan det komma att innebära stora förbättringar för utländska artister (inklusive svenska) vars verk sänds i Kina.
- Kina åtog sig också att förbättra verkställigheten av immaterialrättsliga lagar för att nå upp till de krav som ställs i artikel 41 i TRIPS-avtalet.³⁹ Detta är värdefullt eftersom brister beträffande verkställighet är ett centralt problem.
- Dessutom accepterade Kina att säkerställa att beviskraven i civilprocesser är TRIPS-förenliga.⁴⁰ Detta är relevant ur ett svenskt perspektiv eftersom sänkta beviskrav kan medföra en mer effektiv tillämpning av Kinas immaterialrättsliga lagstiftning.

Kinas implementering

Kina har implementerat långtgående reformer på det immaterialrättsliga området för att leva upp till sina TRIPS-åtaganden. Sedan Kinas WTO-tillträde har *lagstiftningen* på det immaterialrättsliga området förbättrats avsevärt och är i dagsläget i stort sett TRIPS-förenlig.

³⁷ WT/L/432, Annex 1A, punkt VI

³⁸ WT/MIN(01)/3 punkt 259

³⁹ Avtalet kräver att de vidtagna åtgärder mot alla former av immaterialrättsliga intrång skall vara effektiva, särskilt dem som syftar till att förebygga intrång. Dessutom skall sanktionsmöjligheter vara avskräckande. WT/MIN(01)/3 punkt 288

⁴⁰ WT/MIN(01)/3 punkt 292

Kinas centrala regering visar också en vilja att förbättra *tillämpningen* av Kinas immaterialrättsliga lagstiftning. Regeringen inledde bland annat en kampanj år 2002 mot immaterialrättsintrång. Enligt USTR har kampanjen haft minimal effekt till följd av problemets omfattning och bristen på verkställighet på lokal nivå. Tillämpningen är, trots ansträngningar på central nivå, bristfällig. Kina är fortsatt ett immaterialrättsligt problemland.⁴¹ Landet ligger på första respektive andra plats på USA:s och EU:s listor över ursprungsländer för counterfeit produkter.⁴² Tillverkning av illegala produkter för den inhemska marknaden är också mycket omfattande och utgör ett stort problem för utländska företag.

Svenska företag i flera sektorer har rapporterat att deras produkter kopieras, både för inhemskt bruk och för export. Företagen är mycket oroade över att counterfeiting och piratkopiering fortfarande är utbrett. I vissa fall är problemen så stora att företag anlitar övervakningsföretag på heltid för att övervaka intrång på den kinesiska marknaden. Avsaknaden av ett effektivt skydd för immaterialrättigheter utgör ett fortsatt hinder för svenska investeringar, produktion och försäljning i Kina. Kinas förmåga att förbättra verkställigheten på området är av stor betydelse för svenska handels- och investeringsintressen.

Kinas nya *patentlag* och tillämpningsföreskrifter som trädde i kraft i juli 2001 är i stort sett TRIPS-förenliga. De nya reglerna stärker patentskyddet och inför ett enklare ansökningsförfarande. För att avhjälpa brister i Kinas skydd för läkemedelspatent i andra länder före 1993 utfärdade landet i oktober 2000 en ny förordning (Regulation on Administrative Protection for Pharmaceuticals Promulgated by the State, Rule 24). Tidigare kunde lokala producenter få kändedom om produkter som utländska företag sökte administrativt skydd för, och genom en snabb ansökan få skydd för en identisk produkt innan den ursprungliga ansökan beviljats. Efter kritik från bl.a. EU och USA ändrades reglerna. USTR är fortfarande kritisk till reglerna. Det återstår att se hur de nya reglerna påverkar svenska intressen.

Bristerna i efterlevnad av patenträtten påverkar den för Sverige mycket viktiga läkemedelsindustrin. Illegal kopiering av läkemedel är omfattande i Kina. Enligt European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA) förekommer det att piratkopior utgör mellan 50 till 85 procent av vissa läkemedel på den kinesiska marknaden.⁴³ Dessutom exporteras en del av den kopierade produktionen. Bland annat har polisen i Italien hittat piratkopierade läkemedel som tillverkats i Kina och som, efter ompaketering i Europa, skulle säljas som äkta varor i USA.

⁴¹ Se Kommerskollegiums yttrande "Immaterialrättsliga problem i länder utanför den inre marknaden utifrån svenska intressen", DNR 100-0287-2002.

⁴² "U.S. Customs service IPR seizures", tillgänglig på <http://www.iacc.org> och "Statistics on counterfeiting and piracy at the EU borders", tillgänglig på http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/customs/counterfeit_piracy/counterfeit8_en.htm

⁴³ EFPIA, "Counterfeit Medicines", 18 mars 2002.

Representanter för den europeiska läkemedelsindustrin i Kina menar att kinesiska myndigheter, framförallt på lokal nivå, måste vara mer aktiva för att bekämpa illegal kopiering av läkemedel. De begär också hårdare straffsatser för denna form av piratkopiering.⁴⁴

Kinas nya *upphovsrättslag* infördes den 27 oktober 2001 och nya tillämpningsföreskrifter trädde i kraft den 15 september 2002. Den nya lagstiftningen är i stort sett TRIPS-förenlig. Förbättrat skydd gäller numera för upphovsrättsinnehavare vid sändningar via TV och i radio samt vid konserter.⁴⁵ Reglerna ändrades också för att stärka tillämpningen av lagstiftningen bland annat genom stängare civila påföljder.

På upphovsrättsområdet är det särskilt svenska intressen inom musik och brukskonst (glas) som hotas av den bristande verkställigheten. Den omfattande piratkopieringen av musik är ett stort problem för svenska rättighetsinnehavare. Musik av svenska upphovsmän framförs utan att ersättning betalas. En organisation för kollektiv förvaltning av musikerättigheter, MCSC, är under uppbyggnad men måste ges ett betydligt starkare stöd av den kinesiska regeringen. Den omfattande utbyggnaden av media gör dessa brister allt mer kännbara.

En ny *varumärkeslag* infördes i Kina den 1 december 2001, och nya tillämpningsföreskrifter gäller sedan den 15 september 2002. Varumärkeslagen ändrades till att även omfatta skydd för geografiska beteckningar (en fråga som drivits hårt av EU). Möjligheterna till registrering av varumärken utökades också – numera kan alla synliga tecken registreras i Kina om de räcker för att skilja ett företags produkter från andra produkter. Kina har också infört ett förbättrat skydd för välkända varumärken. Kinas lista på välkända varumärken innehåller dock enbart 196 kinesiska märken, och inga utländska.

Inom varumärkesområdet är rutinerna för hanteringen av varumärkesansökningar fortfarande problematiska. Ofta utfärdas förelägganden med kort svarsfrist, vilket kan vara besvärligt för svenska företag som agerar genom ombud i Kina och i Sverige. Det finns också särskilda problem med registrering av varumärken för läkemedelsprodukter. I samband med att ansvaret för godkännande av läkemedel flyttats från hälsovårdsministeriet (MOPH) till statens läkemedelsadministration (SDA) antogs nya regleringar som brister i transparens och som bidragit till rättsosäkerhet.⁴⁶

---

⁴⁴ European union Chamber of Commerce in China, "European Business in China Position Paper 2002-2003".

⁴⁵ IP/C/W/382 punkt 3-4.

⁴⁶ Se Kommerskollegiums yttrande "Kartläggning av immaterialrättsliga problem i utlandet 2002" DNR-116-1022-01.

3.10 Tjänstehandel

WTO:s tjänstehandelsavtal (GATS) ger WTO-medlemmar möjlighet att själva avgöra hur mycket de vill liberalisera sin tjänstehandel. När ett land tillträder GATS ska det därför presentera en bindningslista som anger inom vilka sektorer och under vilka förutsättningar andra WTO-medlemmars tjänsteleverantörer kan få tillgång till landets marknad.

För att förstå Kinas bindningslista krävs en viss inblick i hur tjänster kategoriseras i GATS. Där definieras tjänstehandel som leverans av tjänster på något av följande fyra sätt. Leveranssätt 1 täcker gränsöverskridande handel, då en tjänst levereras från en leverantör i ett medlemsland till en kund i ett annat medlemsland. Ett exempel är tjänster som levereras per telefon. Leveranssätt 2 gäller leverans av en tjänst inom ett medlemsland till en konsument från ett annat medlemsland. Detta omfattar alla former av konsumtion utanför hemlandet, bland annat turism. Leveranssätt 3 täcker leverans av en tjänst genom kommersiell närvaro i ett annat land. Således omfattas tjänster som levereras av utländska företag som är etablerade i Kina. Leveranssätt 4 täcker tillfällig personrörlighet, det vill säga tjänsteleverantörer som under en kortare tid är i ett land för att leverera en tjänst, till exempel tjänster som levereras av svenska konsulter i Kina.

Kina är en viktig tjänstemarknad och Kinas åtaganden har öppnat dörren för ökad handel. Kinas åtaganden är mycket omfattande även om många övergångsrestriktioner finns. Vissa bedömare menar till och med att Kinas GATS-åtaganden utgör de mest radikala reformprogrammet på tjänstområdet som förhandlats fram inom WTO.⁴⁷ Implementeringen av alla åtaganden är följaktligen en stor uppgift och tyvärr har kineserna inte lyckats till fullo. Implementeringen ligger dock på en acceptabel nivå även om problem finns i centrala sektorer såsom kommunikationer, finansiella tjänster och transporter.

Kinas bindningslista har en bred sektorstäckning och medför ett ökat marknadstillträde för utländska tjänsteleverantörer jämfört med vad som gällde före WTO-medlemskapet.⁴⁸ Samtidigt kvarstår många begränsningar i Kinas åtaganden. En stor del av begränsningarna kommer dock att fasas ut efter några år, vilket kommer att leda till en tämligen liberal bindningslista. Kinas åtaganden på tjänstehandelsområdet tillgodoser grundläggande svenska intressen. En mer långtgående liberalisering, även av de tillfälliga begränsningarna, hade dock varit att föredra. Alla former av begränsningar hindrar svenska företag från att agera på ett för dem optimalt sätt.

Enligt Kinas bindningslista är de tjänster som omfattas av gränsöverskridande handel (leveranssätt 1) i princip helt liberaliserade. Viktiga undantag

⁴⁷ Matoo, Aaditya, "China's Accession to the WTO : The Services Dimension", tillgänglig på: www.worldbank.org.

⁴⁸ WT/ACC/CHN/49/Add.2

gäller dock för telekommunikations-, ingenjör-, arkitekt- och banktjänster. Kinas åtaganden i leveranssätt 2 öppnar för konsumtion av tjänster i andra WTO-länder. Däremot är bindningslistan tämligen restriktiv med avseende på tjänster som levereras genom utländska företags kommersiella närvaro (leveranssätt 3). Bland annat finns det begränsningar på var, rent geografiskt, som tjänsteleverantörer får etablera sig. På en del områden finns det också krav på att utländska företag ingår joint ventures med kinesiska bolag. Dessa begränsningar är i de flesta fall övergående och många sektorer kommer efter en övergångsperiod att vara fullt liberaliserade. För tjänster som levereras genom utländska personers tillfälliga närvaro i Kina (leveranssätt 4) är åtagandet acceptabelt. Kina har gjort långtgående åtaganden för företagsledare, specialister och säljare inom alla tjänstesektorer plus vissa ytterligare åtaganden för läkare, lärare och datakonsulter, med flera.

3.10.1 Professionella tjänster

Kina har i sin bindningslista inkluderat alla viktiga professionella tjänster, som till exempel advokat-, revisors-, arkitekt- och ingenjörstjänster, men även läkar- och tandläkartjänster. Åtagandena är dock i många fall begränsade för tjänster som omfattas av kommersiell respektive personlig närvaro (leveranssätt 3 och 4).

Leverantörer av juridiska tjänster får inledningsvis bara etablera kontor i vissa städer och får inte ge råd med avseende på kinesisk rätt. Bindningslistan omfattar inte heller alla revisorstjänster. För skatte-, arkitekt- och ingenjörstjänster finns krav på joint ventures. Dessa krav fasas dock ut fem år (sex år för skattetjänster) efter Kinas WTO-tillträde. Även leverantörer av läkar- och tandläkartjänster måste samverka med lokala partners.

Kinas implementering av sina åtaganden har varit god inom alla undersektorer av professionella tjänster, med undantag för juridiska tjänster. Bland annat har Kina infört nya regler som enligt USA strider mot artikel XVI i GATS, samt ytterligare begränsat utländska juristers tillåtna verksamhetsområde.⁴⁹ Även den europeiska handelskammaren i Kina menar att landet ej lever upp till sina GATS åtaganden inom området för juridiska tjänster.⁵⁰ Det finns även exempel på nya regler som i sig inte är diskriminerande men som är svåra för företag att uppfylla och därför kan anses utgöra handelshinder.

3.10.2 Affärstjänster

Kinas åtaganden innefattar alla viktiga undersektorer av affärstjänster med undantag för forskning och utveckling, managementtjänster och säkerhets-

---

⁴⁹ S/C/M/63 punkt 35.

⁵⁰ European Union Chamber of Commerce in China, "European Business in China – Position Paper 2002-2003".

tjänster. Det finns i stort sett inga begränsningar för leverantörer av data-tjänster förutom för leverantörer av "software implementation services" som måste ingå i en joint venture med ett kinesiskt bolag. Även de flesta tjänsterna inom gruppen "övriga affärstjänster" (managementtjänster, teknisk testing, reklamtjänster, reparations- och underhållstjänster etc.) är behäftade med krav på joint venture. För teknisk testning finns också kapitalkrav och krav på tidigare erfarenhet. Kapitalkrav gäller även för uthyrningstjänster.

För affärstjänster har inga implementeringsproblem rapporterats förutom för uthyrningstjänster där oklara licensieringskrav finns.

3.10.3 Kommunikationstjänster

Post/Kurir

Posttjänster ingår inte i Kinas bindningslista, men det gör däremot de för industrin viktiga kurirtjänsterna. Under de första fyra åren efter Kinas WTO-tillträde finns det dock krav på att utländska kurirföretag ingår i joint venture med kinesiska företag. Dessutom finns det kurirtjänster som är reserverade för det kinesiska postmonopolet, vilket begränsar kurirföretagens möjlighet att ge fullgod service.

Europeisk kuririndustri har haft problem med att det område som är reserverat för det statliga monopolet är oklart avgränsat och mycket bredare än vad som är brukligt i andra länder.

Telekommunikation

För telekommunikation gäller samma begränsningar för gränsöverskridande handel (leveranssätt 1) som för kommersiell närvaro (leveranssätt 3). Utländska operatörer som vill leverera så kallade "value-added" tjänster (dataöverföring), mobil telefoni och inhemska och internationella telekommunikationstjänster måste ingå i joint venture med kinesiska bolag. Bindningslistan innehåller även tillfälliga geografiska begränsningar för utländska leverantörer. För "value-added" tjänster gäller dock fri geografisk spridning två år efter Kinas WTO-tillträde, för mobila tjänster fem år efter tillträdet och för inhemska och internationella telekommunikationer sex år efter tillträdet.

Klagomål på implementeringen av Kinas telekommunikationsåtaganden har framförts. Bland annat kritiserar Kina för att ha otillräckliga regler för att uppfylla sina åtaganden enligt bindningslistan (t.ex. oberoende kontrollerande institut). Vidare finns oklara och intransparenta lagar i sektorn. Diskriminerande kapitalkrav som ger kinesiska bolag en fördel har också rapporterats.

3.10.4 Byggtjänster

Kinas bindningslista omfattar enbart vissa former av byggprojekt, i princip endast utländskt finansierade projekt. Detta begränsar de kommersiella möjligheterna för utländska leverantörer av byggtjänster. Vidare finns under en övergångstid på tre år krav på joint venture med kinesiska bolag samt regler om diskriminerande kapitalkrav. Ett svenskt byggföretag ser mycket negativt på Kina åtaganden. Företaget antyder till och med att möjligheten för utländska företag att tillhandahålla byggtjänster försämrats sedan Kinas WTO-tillträde.

På de områden där Kina har åtagit sig att liberalisera verkar implementeringen vara acceptabel. Kritik har dock framförts mot separata kapitalkrav för olika tjänster samt att utfärdade licenser är diskriminerande.

3.10.5 Distribution

Distributionstjänster skiljer sig från andra tjänster i Kinas bindningslista eftersom leveranssätt 1 inte är inkluderat i denna undersektor. Utländska distributörer kan således inte agera direkt på den kinesiska marknaden från utlandet. Leverantörer som vill etablera sig i Kina kan däremot distribuera de flesta produkter (undantag gäller vissa särskilt känsliga produkter). För "commission agents' services" och grossisthandel gäller dock krav på joint venture. Detaljhandeln begränsas också till joint venture verksamhet och är föremål för ett begränsat antal licenser och geografiska begränsningar.

För "commission agents' services" och grossisthandel ska begränsningarna avskaffas på tre till fem års sikt beroende på produkt. De flesta begränsningar som gäller för detaljhandeln ska också avskaffas tre år efter Kinas WTO tillträde (vissa begränsningar för större kedjor kommer att finnas kvar). Även franchising kommer att tillåtas tre år efter tillträdet.

Implementeringen av åtagandena för distributionstjänster har kritiserats. Kritiken rör bland annat de höga kapitalkraven som försvårar etablering. Vidare finns regler som begränsar utländskt ägande och lagar som förbjuder vissa försäljningsmetoder. För tjänster som rör spedition har klagomål framförts om att kapitalkraven är högre än vad som tillåts i bindningslistan, att majoritetsägande ännu inte är tillåtet och att de geografiska begränsningar som finns inte är i enlighet med Kinas åtaganden.

3.10.6 Utbildningstjänster

Utbildningssektorn omfattas av Kinas bindningslista men utbildningstjänster får inte levereras enligt leveranssätt 1 (direkt från utlandet). Däremot får utländska skolor etableras i samarbete med lokala partners.

3.10.7 Miljötjänster

Kinas GATS-åtaganden öppnar för utländska leverantörer av miljötjänster att tillhandahålla alla miljötjänster såvida detta sker i joint venture med ett kinesiskt företag, dock med möjlighet till utländskt majoritetsägande. Därutöver är det fritt fram för miljökonsulter att tillhandahålla tjänster från utlandet (leveranssätt 1).

3.10.8 Finansiella tjänster

Försäkringar

Kina har genom GATS-tillträdet åtagit sig att gradvis öppna upp landet för utländska försäkringsföretag. Försäljning av försäkringar i Kina direkt från utlandet (leveranssätt 1) är sedan Kinas WTO-tillträde tillåtet, men bara för så kallade "big risk" försäkringar och MAT ("maritime, aviation and transport") försäkringar. Mäklare av denna typ av försäkringar får också verka i Kina men enbart som minoritetsägare i joint venture bolag. Efter fem år försvinner dock dessa etableringsbegränsningar.

För leverantörer som vill etablera sig i Kina gäller olika regler för livförsäkringar och andra försäkringar. Företag som vill sälja *livförsäkringar* måste ingå en joint venture (maximalt 50 % utländskt ägande) med något kinesisk företag. Företag som vill sälja *icke-livförsäkringar* måste också ingå i joint venture (maximalt 51 % utländskt ägande) men bara under en övergångsperiod på två år.

För alla försäkringsformer uppställs geografiska begränsningar samt höga kapitalkrav för licenser. Dessutom krävs separat kapital för ett antal av dessa tjänster. De geografiska begränsningarna upphör efter tre år och kapitalkraven mildras under en fyra års period.

Kina har kritiserats för implementeringen av landets åtaganden inom området försäkringstjänster. Det har bland annat framförts kritik mot att ansökningsprocesserna är osäkra. Vidare anses de kinesiska lagarna oklara och det saknas en konsulteringsprocess med existerande bolag vid lagändringar. Kritik har även riktats mot höga kapitalkrav och att företag inte får handla med både liv- och icke-livförsäkringar. Slutligen saknas lagar för att uppfylla åtaganden gällande motorfordonsförsäkringar.

Ett stort svenskt försäkringsbolag anser trots detta att Kinas WTO-tillträde varit mycket positivt och att myndigheterna verkar ta sina åtaganden på allvar. Sedan tillträdet har företaget öppnat ett livförsäkringsbolag i form av en joint venture med ett kinesiskt bolag.

Banktjänster och värdepappershandel

Beträffande banktjänster har Kina inte åtagit sig att öppna upp för handel direkt från utlandet med undantag för bankrelaterade konsulttjänster. Kinas WTO-tillträde har däremot öppnat upp för etablering av utländska banker. Kinas åtagande täcker de flesta banktjänster. Handel med utländsk valuta är tillåtet från medlemskapets start. För utländska företag som vill handla med lokal valuta finns geografiska begränsningar för etablering liksom begränsningar när det gäller möjligheten att leverera tjänster till kinesiska klienter. Vidare finns höga kapitalkrav för licenser och krav på separat kapital för olika tjänster. Kina har också åtagit sig att liberalisera bilfinansiering och leasing.

Av Kinas åtaganden med avseende på värdepappershandel följer att gränsöverskridande handel (leveranssätt 1) knappt är liberaliserat. Fondhandel genom kommersiell närvaro (leveranssätt 3) är däremot tillåtet för *joint venture* bolag med utländskt minoritetsäande (max 33 %).

Kina har åtagit sig att genomföra ytterligare liberaliseringar framöver. De geografiska begränsningarna för lokal valutahantering upphör gradvis under en femårsperiod. Klientbegränsningen upphör efter fem år men redan efter två år får kinesiska företag vara klienter. För värdepappershandeln ökas ägandemöjligheterna till max 49 % efter tre år.

Kritik har riktats mot att Kina en kort tid efter sitt WTO-tillträde utfärdade nya föreskrifter för utländska banker som tillhandahåller banktjänster i Kina. Kritiken har särskilt riktats mot höjda kapitalkrav som påverkar lönsamheten negativt. Kritik har även riktats mot att myndigheterna endast godkänner ett fåtal nya konton och "credit facilities". Vidare klagas det över långa handläggningsperioder för godkännande av nya produkter samt att diskriminerande former av beskattning tillämpas. Bankerna hindras dessutom av att endast en ny filial tillåts per år. Begränsningar av möjligheten för banker att låna av varandra är ett ytterligare hinder för möjligheten att etablera filial i Kina.

Beträffande värdepapper har klagomål inkommit gällande diskriminerande krav på undertecknande av en s.k. "memorandum of understanding", som endast utländska leverantörer måste underteckna. Kina försvårar dessutom etablering genom att ställa krav på att utländska leverantörer måste ha 10 års erfarenhet.

3.10.9 Turisttjänster

Kina har genom att ansluta sig till GATS öppnat upp för utländskt ägande inom hotellsektorn, men endast i form av joint venture med kinesiska partners, men med möjlighet för majoritetsäande. Kravet på joint venture i

hotellsektorn kommer enligt bindningslistan att försvinna fyra år efter Kinas WTO-tillträde.

Etablering av utländska reseagenturer tillåts endast i vissa områden och i form av joint venture. Höga kapitalkrav begränsar möjligheterna för utländska företag. Utländska leverantörer får inte arrangera resor för kineser och inte resor från fastlandet till Hong Kong, Macao och Taiwan. Kraven för agenturer försvinner efter sex år, liksom de geografiska begränsningarna.

3.10.10 Transporttjänster

Kinas WTO-åtaganden kommer att innebära ett öppnande på bred front av Kinas transportsektor för utländska service leverantörer.⁵¹

Sjötransport och tillhörande tjänster

Utländska företag som vill etablera företag som äger skepp under kinesisk flagg kan enbart göra det som minoritetsägare i joint venture med kinesiska företag. Kina har inte gjort några åtaganden för annan etablering. För tillhörande tjänster måste etablering också ske genom joint venture även om majoritetsägande är möjligt i de flesta fallen.

Kritiker menar att det endast finns begränsade möjligheter för utländska tjänsteleverantörer att öppna filialer i Kina. Vidare anses kinesiska företag behandlas bättre än utländska vid upprättande av inlandstransporter.

Flygtransport

Reparation och underhåll av flygplan samt datareservations-tjänster ingår, till skillnad från försäljning och marknadsföring, i Kinas bindningslista för flygtransporttjänster. Reparation och underhåll måste ske i joint venture med utländskt minoritetsägande. Licenseringen är begränsad genom ett ekonomiskt behovstest. Kina har inte liberaliserat leverans av datareservations-tjänster genom kommersiell etablering (leveranssätt 3) men väl leverans av sådana tjänster direkt från utlandet (leveranssätt 1).

Landtransport

Godstransport är den enda form av landtransport som omfattas av Kinas bindningslista. Utländsk etablering får bara ske i form av minoritetsägande i joint venture bolag. För järnvägstransport ska kravet på joint venture vara borta efter sex år. För vägtransporter ska majoritetsägande vara möjligt efter ett år och efter tre år ska inga begränsningar finnas kvar. Det finns dock kritik mot det faktum att majoritetsägande ännu inte är tillåtet.

⁵¹ USTR, "2002 National Trade Estimate Report on Foreign Trade Barriers", sid. 64.

3.11 Offentlig upphandling

Diskussionerna i WTO om offentlig upphandling rör två avtal. Det ena är det s.k. "Government Procurement Agreement" (GPA), ett plurilateralt avtal med enbart 28 medlemmar som detaljreglerar offentlig upphandling mellan medlemmarna.⁵² Det andra avtalet är ännu inte upprättat varför diskussioner förs inom ramen för ett mandat att förhandla om transparens i offentlig upphandling. Tanken är att man vid WTO:s nästa ministermöte i september 2003 ska börja förhandla om ett transparens-avtal (förutsatt att konsensus nås om detta).

Kinas åtaganden

Kina gjorde inga åtaganden inom offentlig upphandling i medlemskapsförhandlingarna. Däremot uttryckte landet önskemål om att bli observatör i GPA för att lättare kunna bli medlem vid ett senare tillfälle. Vidare stiftade Kina en övergångslag för offentlig upphandling som bygger på samma principer som GPA. Genom denna lag klargjorde Kina att upphandlingarna kommer ske transparent och att alla utländska aktörer kommer att behandlas lika. Däremot nämnde man inget om att utländska och kinesiska leverantörer kommer att behandlas lika. Lagen omfattar myndigheter och allmänna organ men inte statliga företag.

Den kinesiska marknaden för offentlig upphandling växer snabbt och beräknades till över 12 miljarder dollar 2002. Många svenska företag har goda möjligheter att delta i upphandlingarna. Sålunda är det i Sveriges intresse att denna marknad liberaliseras.

Kinas implementering

Kina är sedan februari 2002 observatör i GPA. Första steget mot medlemskap är alltså taget.

En ny upphandlingslag ("Government Procurement Law", GPL) är i kraft sedan 1 januari, 2003. Denna nya lag har ersatt de ovan nämnda övergångsreglerna. GPL täcker upphandling som myndigheter och allmänna organ gör men inte upphandling av statsföretag eller militären. GPL listar de varor, byggnadsverk och tjänster som måste upphandlas, om upphandlingen överstiger ett visst värde.

GPL bör ses som ett steg i rätt riktning men problem kvarstår. Lagen stipulerar att "lokala" varor, byggnadsverk och tjänster ska prioriteras i offentlig upphandling och lagen tillåter således diskriminering av utländska företag. Detta är inget brott mot Kinas nuvarande WTO-åtaganden men skulle behöva ändras om Kina anslöt sig till GPA. Utöver möjligheten till öppen

---

⁵² Ett plurilateralt avtal inom WTO är ett avtal som är öppet för alla medlemmar att tillträda men bara bindande för de stater som valt att tillträda det.

diskriminering finns även öppningar för annan diskriminering. För att få delta i en upphandling måste alla leverantörer uppfylla ett antal kriterier. Utländska företag har uttryckt att reglerna är *de facto* diskriminerande och negativt påverkar deras möjligheter att delta i upphandlingar.

3.12 Särskilda skyddsmekanismer

Kinas anslutningsprotokoll innehåller ett antal för Kina unika skydds- och översynsmekanismer. Översynsmekanismen och kravet på nationell kontaktpunkt (se avsnitt 3.2 och 3.3.1 ovan) syftar till att säkerställa att Kina lever upp till sina åtaganden. Skyddsmekanismerna är tänkta att skydda andra WTO-medlemmar från möjliga negativa effekter av ökad konkurrens från Kina. Det finns en produktspecifik skyddsklausul, en särskild skyddsklausul på tekoområdet samt vissa särskilda bestämmelser för antidumpning- och utjämningstullar. Skyddsklausulerna var en förutsättning för att andra WTO-medlemmar skulle acceptera Kina som medlem i WTO. Följande avsnitt syftar till att presentera dessa mekanismer.

3.12.1 Produktspecifik skyddsklausul

Anslutningsavtalens mest anmärkningsvärda skyddsmekanism medger att WTO-medlemmar under vissa förutsättningar får tillämpa produktspecifika skyddsåtgärder på importen av varor med ursprung i Kina. Skyddsmekanismen får tillämpas under en övergångstid på 12 år efter protokollets ikraftträdande (fram till slutet av 2013).

I protokollet stadgas att när varor av kinesiskt ursprung importeras till en annan WTO-medlem i sådana kvantiteter eller under sådana omständigheter att de *orsakar* eller *hotar att orsaka* marknadsstörning för hemmamarknadsindustrin som tillverkar motsvarande vara kan importlandet begära konsultationer med Kina för att söka nå en gemensamt tillfredsställande lösning. Om sådan lösning inte nås inom 60 dagar har importlandet rätt att dra tillbaka koncessioner eller införa importbegränsningar för den aktuella varan.

Vidare, om en WTO-medlem anser att skyddsåtgärder mot specifika produkter från Kina, som vidtagits av en annan medlemsstat, orsakar eller hotar att orsaka betydande snedvridning av handeln på den egna hemmamarknaden kan medlemmen likaledes yrka på konsultationer med Kina. Även under dessa omständigheter får koncessioner dras tillbaka och importbegränsningar införas för den berörda varan om lösning inte nås inom 60 dagar.

Den specifika skyddsklausulen ger stor diskretion åt medlemsländer att avgöra om export från Kina orsakar eller hotar att orsaka marknadsstörning.

Med tanke på Kinas potential som exportör finns en risk att andra länder inför skyddsåtgärder i förhållande till Kina. Skyddsåtgärder kan dock bli föremål för tvistlösning med efterföljande retaliering från Kina, vilket kan innebära viss återhållsamhet i införandet av skyddsåtgärder. Amerikanska ambassaden i Peking varnar dessutom för att ett missbruk av skyddsåtgärder mot Kina kommer att vara ett hinder för handeln, något som inte ligger i någons intresse.

3.12.2 Skyddsklausul för tekovaror

Det finns också en särskild skyddsklausul för tekovaror i Kinas anslutningsprotokoll till WTO. Den är tillämplig från Kinas WTO-inträde t.o.m. 2008. Klausulen föreskriver att om en WTO-medlem anser att import av kinesiska tekovaror som omfattas av ATC hotar en "ordnad utveckling" av handeln kan konsultationer med Kina begäras.⁵³

Efter mottagandet av en begäran om konsultationer ska Kina hålla leveranserna av berörda varor till den medlem som begärt konsultationer på en nivå som inte med mer än 7,5 % (6 % för ullvaror) överskrider den kvantitet som registrerades under de första 12 av de 14 senaste månaderna. Om ingen ömsesidigt tillfredsställande lösning nås inom 90 dagar ska konsultationerna fortsätta. Den medlem som begärt konsultationer får dock fastställa en kvantitativ begränsning på den nivå som nämnts ovan. Den kvantitativa begränsningen ska gälla t.o.m. den 31 december det år då konsultationer begärs. Om dock högst tre månader återstår av det året ska begränsningen upphöra 12 månader efter det att konsultationer begärdes.

Inga åtgärder som vidtas ska vara i kraft längre än ett år utan förlängning, om inte WTO-medlemmen och Kina kommer överens om någonting annat.

Av samma skäl som angavs ovan i avsnittet om den produktspecifika skyddsklausulen finns viss risk att andra länder kommer att använda sig av teko-skyddsklausulen.

3.12.3 Antidumpnings- och utjämningstullar mot kinesisk export

Ett antal WTO-medlemmar konstaterade i samband med anslutningen att Kina inom flera områden ännu inte uppnått full marknadsekonomistatus. Därmed uppstår svårigheter att göra en rättvis pris- och kostnadsjämförelse för dumpade respektive subventionerade kinesiska exportprodukter.

I antidumpningssammanhang kommer Kina därför, i enlighet med anslutningsprotokollet, under en övergångstid på 15 år kunna betraktas som

---

⁵³ Införandet av skyddsåtgärder för tekovaror från Kina är nära kopplat till att Kinas handelspartners accepterat att avskaffa de kvoter för import av tekoprodukter enligt ATC (se avsnitt 4.2).

en icke-marknadsekonomi. Detta innebär att vid beräkningen av en varas s.k. normalvärde kommer det undersökande landet som utgångspunkt använda priser eller kostnader i ett tredje land som är marknadsekonomi.

EU:s handelsregim inom antidumpningsområdet förändras inte av det kinesiska WTO-medlemskapet. I och med att Kina inte är klassificerat som en marknadsekonomi tillämpas i antidumpningsundersökningar särskilda regler för fastställande av ett s.k. normalvärde. Sedan 1998 kan dock företag i Kina, efter särskild prövning, få anses verka under marknadsekonomiska förhållanden. I sådana fall används istället företagets egna priser och kostnader vid bestämmandet av normalvärdet. För Kina är det av ekonomiska men kanske främst av politiska skäl mycket viktigt att dess handelspartners ger landet marknadsekonomistatus, något som EU nyligen gav Ryssland.

Kina är den WTO-medlem som är föremål för flest antidumpningsåtgärder. Från kinesiskt håll har man vid flera tillfällen uttryckt att det kan bli aktuellt att anmäla dessa ärenden till WTO:s tvistlösningsmekanism eftersom Kina menar att landet behandlats särskilt negativt i antidumpningssammanhang.

4 Förändringar i EU:s handelsregim

Kinas anslutning kräver, utöver förändringarna i den kinesiska handelsregimen, även vissa ändringar i andra länders handelspolitik gentemot Kina.

Medlemmar i WTO måste tillämpa WTO:s likabehandlingsprincip gentemot varandra. Medlemmarna kan därför normalt inte skapa särlösningar gentemot nya medlemmar, något som är möjligt i förhållande till länder som står utanför WTO. Kinas anslutning innebär därför att flertalet WTO-stridiga restriktioner som har varit i kraft måste fasas ut. För såväl EU som för många andra medlemmar är skillnaden dock marginell, eftersom icke-medlemmar idag sällan särbehandlas.⁵⁴

För att anslutningsavtalet ska kunna verkställas inom och av EU är vissa förändringar i lagstiftningen inom EU nödvändig. Följande avsnitt belyser förändringar i EU:s handelsregim och implementeringen av dessa förändringar.

4.1 Lätta industrivaror

Enligt det bilaterala avtalet mellan EU och Kina ska nuvarande EU-kvoter för import av vissa skor, bords- och köksartiklar av porslin och keramiskt material vara avvecklade senast till 2005.⁵⁵ Fram till dess ska en successiv ökning av kvotutrymmet ske. Den gradvisa kvotökningen skulle ha inletts redan 2001 men på grund av att Kina erhöll sitt medlemskap i WTO först i december 2001 kom något beslut om ökade kvoter för detta år aldrig att fattas.

Under 2002 uppstod ytterligare förseningar då EG-kommissionen kopplade frågan om EU:s avveckling av kvoter till frågan om en tillämpningsförfordning för den produktspecifika skyddsklausulen (se nedan). Vid årsskiftet 2002/2003 var därför EU:s kvoter fortfarande oförändrade. En avveckling av kvoterna kunde dock påbörjas sedan ett reviderat förslag från kommissionen antagits i början av 2003. I förslaget föreslås att allokeringen av de tillkommande kvoterna för 2002 och 2003 liksom den tid under vilken de kan utnyttjas ska fattas genom kommissionsbeslut.

I samband med att ovanstående förslag antogs kunde övervakningslicenserna som EU tillämpat för import från Kina slopas omedelbart.⁵⁶

⁵⁴ Vissa länder tillämpade dock en årlig prövning för att medge Kina denna icke-diskriminering, bl.a. USA.

⁵⁵ WT/ACC/CHN/49/Add 1, bilaga 7

⁵⁶ Enligt rådsförordning 427/2003

4.2 Textil och konfektion

Avtalet om textil och konfektion (ATC) innebär att alla tekorestriktioner mellan WTO-medlemmar ska avskaffas mellan 1995 och 2005. Avtalet föreskriver att avvecklingen ska ske i fyra steg 1995, 1998, 2002 och 2005. EU har åtagit sig att genomföra avvecklingen av tekorestriktioner mot Kina i enlighet med ATC. EU tog bort de kvantitativa restriktionerna mot Kina för de varor som ingick i steg ett och två vid Kinas WTO-inträde den 11 december 2001 och genomförde steg tre den 1 januari 2002. Den särskilda skyddsklausulen för tekovaror har införlivats i EG-lagstiftningen.⁵⁷

4.3 Tillämpning av produktspecifik skyddsklausul

För att ge EU möjlighet att tillämpa den produktspecifika skyddsklausulen lade EG-kommissionen i juni 2002 ett förslag till ny lagstiftning. I förslaget angavs bl.a. att beslut om slutliga åtgärder skulle fattas av rådet med enkel majoritet (som i antidumpningsärenden). En blockerande minoritet av medlemsländer, bland dem Sverige, motsatte sig förslaget och förordade istället att beslutet skulle fattas med kvalificerad majoritet enligt den modell som gäller för skyddsåtgärder. Efter en tids diskussioner presenterade kommissionen ett reviderat förslag som tillmötesgick minoritetens uppfattning. Enighet kunde därför uppnås i januari 2003.

Kommissionens förslag bygger på bestämmelserna i Kinas WTO-anslutningsprotokoll om produktspecifika skyddsåtgärder. Kommissionen har också lånat in procedurregler från den huvudsakliga skyddsåtgärdsförordningen liksom från gemenskapens antidumpnings⁵⁸ och antisubventionsförordningar⁵⁹.

Förslaget riktar sig mot två typer av marknadspåverkan, nämligen:

- där importen av varor med kinesiskt ursprung som också tillverkas av gemenskapsindustrin ökar i sådan omfattning att den orsakar eller hotar att orsaka marknadsstörning ("market disruption") för gemenskapsindustrin,
- när en WTO-medlem, Kina eller annan, vidtagit åtgärder för att avhjälpa marknadsstörning på sin egen marknad och då denna åtgärd riskerar att orsaka en betydande snedvridning ("trade diversion") av handeln med gemenskapen.

Åtgärder enligt förordningsförslaget ska kunna avse alla varor. Kommissionen har dock fört in en bestämmelse om att den produktspecifika skyddsmekanismen inte ska kunna tillämpas mot de varor som nu är föremål för de

---

⁵⁷ Rådsförordning 138/2003.

⁵⁸ Rådsförordning 384/96.

⁵⁹ Rådsförordning 2026/97.

kvantitativa begränsningar som ska ha fasats ut 2005 (se avsnitt 4.1 ovan).⁶⁰ Undantaget gäller under utfasningsperioden.

Några moment i förslaget om produktspecifik skyddsmekanism avviker i vissa avseenden från bestämmelserna i skyddsåtgärdsförordningen⁶¹ och förordningen om import från vissa icke-marknadsekonomier⁶².

För det första, jämfört med skyddsåtgärdsförordningen och förordningen om import från icke-marknadsekonomier, innebär det föreliggande förslaget lägre krav för att införa åtgärder.⁶³ För det andra innebär kommissionens förslag att slutliga åtgärder ska gälla högst fyra år men att de kan förlängas. Någon motsvarande föreskrift som i skyddsåtgärdsförordningen om en maximal åtgärdsperiod på åtta år finns inte. Avslutningsvis ska slutliga åtgärder bland annat kunna utformas som tullar eller kvantitativa åtgärder. Andra former av åtgärder som t.ex. tullkvoter skulle också kunna bli aktuella. Kommissionen har dock även lagt fram ett förslag på att förklaring ska bifogas till ett rådsbeslut i frågan. Vid prövningen av införandet av åtgärder skulle kommissionen därmed prioritera den åtgärdsform som är minst handelshindrande men tillräcklig för att avhjälpa marknadsstörning. Enligt förklaringen kommer kommissionen härvid att i positiv anda överväga införandet av tullar.

4.4 Animaliska livsmedel och djurfoder

Ett enhälligt beslut togs av EU i februari 2002 om att införa importförbud för animaliska livsmedel och djurfoder från Kina. Det grundade sig på att otillåtet höga halter av kloramfenikol hade uppmätts i vissa animaliska livsmedel (fisk- och skaldjursprodukter) från Kina. Inspektioner som EG-kommissionen genomfört av förvaltningar och produktionsanläggningar i Kina hade visat på betydande brister.

Det senaste beslutet om skyddsåtgärder för animaliska produkter fattades av kommissionen den 20 december 2002 (2002/994/EG). Beslutet innebär i korthet att det fortfarande är förbjudet att ta in livsmedel med animaliskt ursprung från Kina, med undantag för vissa fiskeriprodukter. De fiskeriprodukter som är förbjudna att importera inkluderar produkter från vattenbruk, ål samt räkor (som inte är direktlandade från Atlanten). För kräftor – som är en produkt som särskilt starkt berört Sverige – gäller att det är tillåtet att importera kräftor av arten *Procambus clarkii*, om dessa är fångade i naturligt sötvatten genom fiske. Ett annat villkor för import är att ca 20 % av sändningarna provtas med avseende på veterinärmedicinska preparat,

---

⁶⁰ Se förslagens artikel 23

⁶¹ Förordning 3285/94

⁶² Förordning 519/94

⁶³ Man talar sålunda i förslaget om marknadsstörning ("market disruption") om väsentlig skada ("material injury") och inte om allvarlig skada eller betydande skada ("serious injury") som i de två förstnämnda förordningarna. Skillnaden är dock så begränsad att någon praktisk betydelse knappast kommer att föreligga.

pesticider, föroreningar och andra förbjudna substanser. Importförbudet är mycket besvärande för Kina som tar upp det som en av de viktigaste punkterna i handelspolitiska diskussioner. Samtidigt har Kina infört ett importförbud mot nederländska animaliska produkter. Kina synes koppla en avveckling av sitt förbud till avvecklingen av EU:s importförbud. Detta torde vara den fråga som är närmast tvistlösning från EU:s perspektiv.

5 Anslutningens effekter för det multilaterala handelssystemet

Kinas anslutning påverkar inte endast Kina och dess egen utveckling utan har också effekter på det multilaterala handelssystemet. I och med Kinas WTO-anslutning blir WTO en mer global organisation. Dessutom är Kinas åtaganden mer långtgående än vad som genomsnittligt gäller för övriga medlemmar i WTO. Trots detta har oro uttryckts för att regelverket inte kommer att mäkta med konsekvenserna av Kinas medlemskap. Oron bygger vanligtvis på ett antal farhågor beträffande Kinas agerande i WTO, Kinas implementering och konsekvenser av en ökad kinesisk export. Detta avsnitt syftar till att belysa hur Kinas medlemskap kan komma att påverka WTO:s regelsystem och dess arbetsordning.

5.1 Kinas agerande inom WTO

Inom flera områden brottas Kina med för utvecklingsländer vanligt förekommande problem. Samtidigt uppvisar Kina en ekonomisk tyngd och en utveckling som innebär att landet har en självklar plats bland handelspolitikens mest betydelsefulla aktörer. Landets struktur och utveckling innebär därför att Kina kan vara en samarbetspartner för såväl u-länder som i-länder. Med den största representationen i Genève röjer Kina också sin avsikt att fullt ut delta i det multilaterala arbetet.

Rapporter från årets möten i WTO:s kommittéer och arbetsgrupper visar att Kina i huvudsak alltjämt är relativt avvaktande. I vissa sammanhang är landet dock aktivt och lägger egna förhandlingsförslag, t.ex. i industrivaruförhandlingarna. Kinas positioner tycks i hög utsträckning styras av egna intressen inom olika sakområden. Som regel stöder landet u-landsgruppens positioner och betonar vikten av de olika "utvecklingsfrågorna". Landet framhåller gärna de nyligen anslutna medlemmarnas intressen, t.ex. att gjorda åtaganden ska kunna räknas tillgodo i förhandlingar om ytterligare liberalisering. Vissa bedömares mening att Kina främst skulle sträva efter att leda en grupp u-länder verkar därför felaktig. Vidare har Kina överlag haft en pragmatisk och konstruktiv inställning. Landet skiljer sig därmed hittills från vissa länder som av taktiska eller andra skäl emellanåt väljer att obstruera pågående arbete.

Två möjliga problem bör uppmärksammas. Det första gäller den årliga översynen i samband med vilken kinesiska delegater har påpekat att de är illa

berörda av medlemmarnas frågor. Vid åtminstone ett tillfälle avbröt Kina därför utfrågningen. Det andra fallet gäller Kinas och Taiwans inbördes relationer. Frågans omfattning och komplexitet innebär dock att kollegiet avstår från att kommentera frågan ytterligare i detta sammanhang.

Den allmänna bedömningen är dock att Kina intar en pragmatisk och kvalificerad position vilken bidrar till processen inom WTO och den pågående Doharundan.

5.2 Kinas implementering och WTO

En viktig fråga gäller i vilken utsträckning Kina kommer att implementera WTO:s regelverk. En misslyckad implementering skulle kunna underminera regelverket och ge andra medlemmar en ursäkt för att undslippa centrala åtaganden. Bristerna i Kinas implementering skulle också i värsta fall kunna innebära att WTO:s tvistlösningsmekanism belastas i en större utsträckning än vad mekanismen och regelverket kan hantera.

En granskning av Kinas implementering visar en stor vilja på central nivå att fullfölja de reformer som krävs av medlemskapet. Det faktum att WTO-medlemskapet utgör en del av den ekonomiska reform som inleddes redan 1979 talar för att Kina kommer implementera sina åtaganden efter bästa förmåga. Samtidigt är uppgiften enorm och lokal protektionism jämte andra inrikespolitiska motgångar innebär att flera viktiga reformer fortfarande återstår. Brister i implementeringen kan medföra problem, som dock andra medlemmar, inte minst EU, kan begränsa. Detta kan göras, dels genom att tekniskt bistånd lämnas⁶⁴, dels genom att inta en flexibel hållning med tanke på den grannliga uppgift som Kina ställts inför. Det är inte heller önskvärt att Kina ges incitament att avvika från en idag relativt pragmatisk handelspolitisk hållning.

5.3 Kinas export och WTO

En annan farhåga har gällt huruvida omfattande kinesisk export kommer att leda till separata handelsregimer med risk för att WTO:s regelverk åsidosätts. Ett tydligt exempel på en separat handelsregim är den som skapades på tekoområdet från början 1960-talet och framåt först genom det korta och långa bomullsavtalen, sedan multifiberavtalet (MFA) och slutligen avtalet om textil och konfektion (ATC). Dessa avtal har inneburit möjligheter att begränsa importen av tekovaror från u-länder trots att GATT/WTO-reglerna i princip innehållit ett förbud mot kvantitativa restriktioner.

---

⁶⁴ Hittills har EU givit handelspolitiskt bistånd till Kina för 30 milj. Euro.

Som presenterats i tidigare avsnitt innehåller Kinas anslutningsdokument inte mindre än två separata mekanismer som i hög utsträckning kan begränsa kinesisk import. Den första gäller varor med ursprung i Kina och är i kraft till 2013.⁶⁵ Den andra omfattar endast textilvaror och är i kraft fram till 2008.⁶⁶ En relevant fråga är hur Kina kommer att reagera om eller när mekanismerna tas i bruk. Ett flitigt användande kan väntas leda till en mycket negativ reaktion i Kina och eventuell risk för motåtgärder.

---

⁶⁵ Se avsnitt 3.12.1.

⁶⁶ Se avsnitt 3.12.2.

6 Anslutningens effekter för näringslivet

Näringslivets gensvar på kollegiets hearing och remiss har varit mindre omfattande. Underlaget medger tyvärr inte att några större slutsatser kan dras om hur näringslivet anser att Kinas anslutning till WTO påverkar företagen. Däremot har GAO (General Accounting Office) i USA genomfört en undersökning⁶⁷ där 75 % av de svarande företagen angav att anslutningen borde ha en positiv effekt för deras affärer. På kort sikt finns en tendens att de stora förändringarna medför ökad osäkerhet, bl.a. oklara och otvetydiga lagar och förordningar. European Union Chamber of Commerce i Kina har påpekat att många europeiska företag i Kina anser att affärsförhållandena är svårare idag än före anslutningen⁶⁸.

Kollegiet kan dock konstatera att effekterna på längre sikt är betydligt gynnsammare. Kinas åtaganden innebär viktiga marknadsöppningar för omvärlden (tull- och tjänsteåtaganden, begränsningar av icke-tariffära hinder, regler om minimiskydd för immaterialrätter etc.) och därmed ökade export- och investeringsmöjligheter för svenska företag. Anslutningen medför även en ökad transparens, större förutsägbarhet och stabilare handelsvillkor för utländska företag.

Svenska importörer gynnas också av förändringar i EU:s regelverk till följd av anslutningen. Detta gäller avvecklingen och utfasningen av restriktioner för lätta industrivaror och tekovaror till 2005. Om EU tillämpar skyddsåtgärder mot import av produkter från Kina kan dock svenska importörer drabbas.

En fullständig implementering av Kinas åtaganden är av yttersta vikt för svenska handels- och investeringsintressen.

---

⁶⁷ GAO: "World Trade Organization Analysis of China's Commitments to Other Members", oktober 2002.

⁶⁸ European Union Chamber of Commerce in China "European Business in China Position Paper 2002–2003".

7 Slutbedömning

Kinas tillträde till WTO är en central händelse för såväl Kina som för andra WTO-medlemmar och det multilaterala handelssystemet. Tillträdet befäster landets påbörjade ekonomiska reformer och har långtgående konsekvenser för Kinas politiska och juridiska strukturer. Anslutningen medför stora möjligheter både för Kina och för andra WTO-medlemmar men ställer också oerhörda krav på Kina och innebär ökad konkurrens för många andra länder.

Kinas medlemskap i WTO innebär att landet gjort viktiga åtaganden beträffande bl.a. marknadstillträde för varor och tjänster och skydd för immateriella rättigheter. Andra centrala åtaganden rör rättsäkerhet, transparens och näringslivets deltagande i lagstiftningsprocessen. Åtagandena är förhållandevis långtgående i jämförelse med andra utvecklingsländer. I vissa fall har Kina gått med på åtaganden som går utöver vad som krävs enligt WTO:s regelverk, t.ex. på antidumpningsområdet och vad gäller särskilda skyddsklausuler. Samtidigt innehåller avtalet en viss flexibilitet, främst i form av övergångsperioder. Åtagandena ligger även i linje med de ekonomiska reformer som landet drivit sedan länge.

Många åtaganden ska implementeras inom två eller tre år från anslutningen vilket innebär stora förändringar av Kinas handelsregim inom en nära framtid.

När det gäller implementering har betydande framsteg gjorts både rörande systemförändringar och implementering av specifika åtaganden. Den snabba takten i lagstiftningsarbetet har dock ibland resulterat i föreskrifter med felaktigt eller oklart innehåll. Detta har inneburit att myndigheter i flera fall har givits ett stort tolkningsutrymme vilket jämte varierande grad av lokal protektionism försvårar en korrekt implementering. Utöver problem med transparens har även andra brister kunnat konstateras. Detta gäller främst icke-tariffära hinder som begränsar de liberaliseringar åtagandena syftar till (bl.a. tekniska föreskrifter och oproportionerliga krav inom tjänstesektorn) samt skydd för immateriella rättigheter.

Från centralregeringen märks en tydlig vilja att implementera landets åtaganden. Denna motverkas dock till viss del av protektionistiska intressen vilket innebär att genomförandet går trögt, om än framåt. De stora omstruktureringar som medlemskapet i WTO kan innebära för arbetskraften i jordbruket och de förlustdrabbade statliga företagen innebär att centralregeringen sannolikt kan vänta ett fortsatt motstånd mot planerade reformer. Ett annat hinder för genomförandet av åtagandena är till viss del, trots utbildningsinsatser, bristen på kunskap om WTO:s regelverk.

Implementeringen är således en process som kommer att ta tid och än har det bara gått 18 månader sedan Kina blev medlem. Det krävs därför ett visst mått av tålamod från övriga medlemsländer gentemot brister i Kinas ansträngningar. För att underlätta reformeringen krävs att övriga medlemsländer även öppnar sina marknader för import från Kina enligt den vid anslutningen överenskomna tidsplanen.

För det svenska näringslivet medför Kinas anslutning bättre marknadstillträde och större förutsägbarhet. Detta är positivt för såväl exportörer, importörer och investerare. En fullständig implementering av Kinas åtaganden är samtidigt av yttersta vikt för svenska handels- och investeringsintressen. Ett utnyttjande av de för Kina speciella skyddsklausulerna skulle dock kunna inverka negativt på svenska importintressen.

Den oro som funnits för att WTO:s regelsystem inte ska hålla för den anspänning som det kinesiska medlemskapet medför, förefaller obefogad eller överdriven. Den i vissa fall bristande implementeringen kommer knappast att underminera WTO:s regelverk då implementeringen ändå har fungerat tillräckligt väl.

Hittills har inga tvister eller konsultationer mellan Kina och andra WTO-medlemmar tagits upp till tvistlösning i WTO. Istället har aktuella problem diskuterats bilateralt eller i WTO:s olika kommittéer. Frågor som givits särskild svensk uppmärksamhet är bl.a. skyddsåtgärder på stålområdet samt sanitära och fytosanitära regler. Kinas agande i stälkonflikten visar dock att landet ändå inte drar sig för att utnyttja de rättigheter som landet anser sig ha.

Rapporter från årets möten i WTO:s kommittéer och arbetsgrupper visar att Kina i huvudsak alltjämt är relativt avvaktande. I vissa sammanhang är landet dock aktivt och lägger egna förhandlingsförslag, t.ex. i industrivaruförhandlingarna. Kinas positioner tycks i hög utsträckning styras av egna intressen inom olika sakområden. Som regel stöder landet u-landsgruppens positioner och betonar vikten av de olika "utvecklingsfrågorna".

Även om konsekvenserna av anslutningen i det närmaste är oöverskådliga, förefaller utfallet gynnsamt för såväl Kina som för WTO och dess övriga medlemmar, inklusive Sverige. Sammantaget kan sägas att Kinas medlemskap i WTO är mycket välkommet.

Sveriges export till Kina

SITC Rev 3		Värde milj SEK löpande priser					Förändring %		Andel i %	
		1998	1999	2000	2001	2002	01/00	02/01	2001	2002
0,1,22,4	Livsmedel, drycker, tobak m m	44	35	62	59	47	-6	-20	0,4	0,3
2 exkl 22,3	Råvaror och bränslen	193	229	367	436	453	19	4	2,7	3,3
25	Pappersmassa	118	164	215	254	255	18	1	1,6	1,9
28	Malm och skrot av metaller	54	31	112	134	146	19	9	0,8	1,1
5-9	Hel- och halvfabrikat	12 176	12 642	16 803	15 410	13 294	-8	-14	96,9	96,4
5	Produkter av kemiska o närstående industrier	372	455	548	736	980	34	33	4,6	7,1
54	- medicinska och farmaceutiska prod.	112	132	74	244	351	230	44	1,5	2,5
64	Papper och papp samt varor därav	404	521	735	712	892	-3	25	4,5	6,5
65	Garn, vävnader och konf artiklar (utom kläder)	37	60	71	65	114	-8	74	0,4	0,8
67	Järn och stål	191	246	391	452	679	16	50	2,8	4,9
69,7,87, 88,891	Verkstadsprodukter	10 981	11 137	14 676	12 960	10 120	-12	-22	81,5	73,4
69	- arbeten av metall	141	122	203	178	166	-12	-7	1,1	1,2
71-77	- maskiner och apparater	10 179	10 529	13 968	11 660	8 531	-17	-27	73,3	61,8
71	-- kraftalstrande maskiner	120	268	208	256	451	23	76	1,6	3,3
721	-- lantbruksmaskiner och redskap	35	32	58	122	177	111	45	0,8	1,3
723	-- för anläggnings-, jord- eller bergarbete	164	118	249	431	470	73	9	2,7	3,4
725	-- för tillverkning av pappersmassa, papper	100	72	223	147	191	-34	30	0,9	1,4
73	-- metallbearbetningsmaskiner	63	100	138	173	700	26	305	1,1	5,1
741	-- för uppvärmning eller avkyling ej hushåll	116	160	215	356	336	66	-6	2,2	2,4
742,743	-- pumpar, kompressorer och centrifuger	114	150	240	228	271	-5	19	1,4	2,0
744	-- för mekanisk hantering av material	129	193	133	254	294	91	16	1,6	2,1
745.2	-- för påfyllning, tillslutning etc av flaskor mm; delar	91	110	213	186	345	-13	86	1,2	2,5
75	-- kontors- och ADB-maskiner	102	28	37	270	88	..	-67	1,7	0,6
764	-- app och annan utrustning för telekommunikation	7 672	7 857	9 668	5 554	2 394	-43	-57	34,9	17,4

SITC Rev 3		Värde milj SEK löpande priser					Förändring %		Andel i %	
		1998	1999	2000	2001	2002	01/00	02/01	2001	2002
771	-- elektriska transformatorer o omformare	317	218	489	1 357	996	178	-27	8,5	7,2
772	-- för brytning, koppling el skyddande av elektr kretsar	281	401	673	882	505	31	-43	5,5	3,7
773	-- tråd, kablar, isolatorer för eldistribution	432	423	213	261	89	23	-66	1,6	0,6
774	-- elektromedicinska instrument o apparater	27	13	12	36	106	210	195	0,2	0,8
776	-- elektronrör, glödkatodrör, fotoceller etc	88	80	152	330	150	117	-55	2,1	1,1
78,79	- transportmedel	487	327	357	773	1 114	117	44	4,9	8,1
781.2	-- personbilar	39	22	129	251	107	95	-57	1,6	0,8
	styck	151	77	451	877	415	94	-53		
782	-- lastbilar även omonterade m m; specialfordon	12	42	50	143	273	186	91	0,9	2,0
	styck	20	98	54	250	465	363	86		
783.2	-- dragfordon för påhängsvagnar	16	24	52	86	219	65	154	0,5	1,6
784	-- delar och tillbehör till motorfordon	258	230	112	280	493	149	76	1,8	3,6
87	- instrument för mätning o kontroll m m	172	156	147	267	307	82	15	1,7	2,2
0-9	Totalt	12 412	12 907	17 232	15 905	13 794	-8	-13	100,0	100,0

Källa: SCB

Sveriges import från Kina *)

Ursprungsland SITC Rev 3	Varuslag	Värde milj SEK löpande priser					Förändring %		Andel i %	
		1998	1999	2000	2001	2002	01/00	02/01	2001	2002
0,1,22,4	Livsmedel, drycker, tobak m m	194	272	271	320	242	18	-24	1,9	1,5
03	Fisk, kräftdjur etc samt varor därav	75	136	138	188	89	37	-53	1,1	0,5
05	Fruktar och köksväxter	83	97	93	86	107	-7	24	0,5	0,7
2 exkl 22,3	Råvaror och bränslen	183	127	224	335	468	49	40	2,0	2,9
32	Stenkol, brunkol, torv, koks och briketter	143	78	176	260	396	48	52	1,6	2,4
5-9	Hel- och halvfabrikat	10 080	11 707	15 230	16 250	15 983	7	-2	97,3	97,6
5	Produkter av kemiska onärstående industrier	173	220	288	385	257	34	-33	2,3	1,6
63	Varor av trä och kork (utom möbler)	126	188	200	222	221	11	0	1,3	1,4
65	Garn, vävnader och konf. art. (utom kläder)	170	185	251	309	326	23	6	1,9	2,0
66	Varor av mineraliska ämnen. (porslin o keramik)	123	175	189	237	256	25	8	1,4	1,6
68	Metaller utom järn och stål	22	20	24	143	20	501	-86	0,9	0,1
69,7,87, 88,891	Verkstadsprodukter	3 662	4 697	6 951	7 169	6 489	3	-9	42,9	39,6
69	- arbeten av metall	483	631	824	938	1 003	14	7	5,6	6,1
71-77	- maskiner o apparater	2 790	3 602	5 611	5 686	4 915	1	-14	34,1	30,0
71	-- kraftalstrande mask.	56	72	91	101	111	11	9	0,6	0,7
75	-- kontors- och ADB-maskiner	259	229	358	414	467	16	13	2,5	2,9
762	-- rundradiomottagare	213	260	308	307	363	0	18	1,8	2,2
763	-- bandspelare, skivspelare, video etc	44	51	69	155	283	124	83	0,9	1,7
764	-- app och annan utrustning för telekommunikation	863	1 048	2 090	2 475	1 209	18	-51	14,8	7,4
771	-- elektriska transformatorer och omformare	232	366	474	212	322	-55	51	1,3	2,0
772	-- för brytning, koppling el skydd av elektr kretsar	132	220	384	337	293	-12	-13	2,0	1,8
773	-- tråd, kablar, isolatorer för eldistribution	184	245	308	241	184	-22	-24	1,4	1,1
775	-- för hushållsbruk	213	279	350	437	561	25	28	2,6	3,4
776	-- elektronrör; dioder, transist. mikrokr. o d	59	83	160	146	135	-9	-8	0,9	0,8
778.1	-- elektriska batterier och ackumulatorer	63	69	104	89	96	-15	9	0,5	0,6
778.2	-- elektriska glödlampor	98	145	118	106	98	-10	-7	0,6	0,6

Ursprungsland SITC Rev 3	Varuslag	Värde milj SEK löpande priser					Förändring %		Andel i %	
		1998	1999	2000	2001	2002	01/00	02/01	2001	2002
778.84	- elektriska signaltabläer, tjuv- o brandlarmsapp etc	28	149	235	61	37	-74	-39	0,4	0,2
78,79	- transportmedel	38	99	110	118	85	7	-28	0,7	0,5
87	- instrument för mätning och kontroll m m	119	123	128	169	201	33	19	1,0	1,2
88	- varor för fotografiskt eller optiskt bruk; ur	231	242	277	257	285	-7	11	1,5	1,7
813	Belysningsarmatur och andra belysningsartiklar	346	468	659	622	652	-6	5	3,7	4,0
82	Möbler; sängkläder, madrasser, kuddar o d	187	246	432	521	658	21	26	3,1	4,0
83	Reseffekter, handväskor och likn artiklar	417	481	600	544	486	-9	-11	3,3	3,0
84	Kläder	3 059	3 000	3 117	3 280	3 523	5	7	19,7	21,5
85	Skor	332	352	437	392	448	-10	14	2,4	2,7
893	Varor av plast	234	272	325	402	438	24	9	2,4	2,7
894	Sportartiklar, leksaker och spel	747	877	1 084	1 116	1 176	3	5	6,7	7,2
899.7	Korgmakeriarbeten	72	82	95	115	114	21	-1	0,7	0,7
0-9	Totalt	10 458	12 104	15 725	16 694	16 379	6	-2	100,0	100,0

*) Efter EU inträdet 1995 kan uppgifterna om import på basis av ursprungsland vara underskattade på grund av att varor som förtullats i annat EU-land och därefter införts till Sverige inte ingår i statistiken.

Källa: SCB

Kommerskollegium

National Board of Trade

KOMMERSKOLLEGIUM

BOX 6803, S-113 86 STOCKHOLM, SWEDEN

TEL: +46 (0)8-690 48 00 FAX: +46 (0)8-30 67 59

E-POST: registrator@kommers.se

www.kommers.se